Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 Šil., mesečna naročnina 5 Šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXII. Celovec, petek, 15. december 1967 Štev. 50 (1333)

Nevarni pojavi v Zahodni Nemčiji

vzbujajo zaskrbljenost domače in mednarodne javnosti

Da v Zahodni Nemčiji nevarno narašča vpliv tistih sil, katerih politične ambicije temeljijo na militarizmu in revanšizmu ter sploh na nacistični miselnosti, danes ni več nobena tajnost. Ta pojav začenja skrbeti tudi vodilne politične kroge, čeprav skušajo nevarnost na zunaj omalovaževati, zavedajoč se, da velik del krivde za tak razvoj nosijo prav tisti, ki so danes na oblasti.

Nevarni pojavi v Zahodni Nemčiji pa zbujajo čedalje večjo zaskrbljenost tudi v mednarodni javnosti, ki nikakor še ni pozabila, kam je tak razvoj že enkrat pripeljal. Ta zaskrbljenost prihaja do izraza zlasti v izjavi, ki jo je v zvezi z razvojem v Zahodni Nemčiji pred nedavnim objavila sovjetska vlada.

V tej izjavi izraža sovjetska vlada zaskrbljenost zaradi naraščanja militarizma in revanšizma v Zahodni Nemčiji ter poziva državepodpisnice potsdamskih sporazumov, naj se zavzemajo za spoštovanje teh sporazumov, ki zlasti predvidevajo uničenje militarizma in nacizma na nemškem ozemlju. Na te pojave je sovjetska vlada opozorila že v začetku tega leta, vendar brez uspeha, kajti nemški militarizem in revanšizem se nasprotno le še večata.

Konkretno je v izjavi rečeno, da ima Sovjetska zveza dokaze, da Zahodna Nemčija v nasprotju s potsdamskimi sporazumi izdeluje tanke, podmornice, reakcijska letala in druge vrste orožja, poleg tega pa se bonski politiki trudijo, da bi dobili tudi še jedrsko orožje. Militaristična usmeritev zahodnonemške vlade je očitna, izvaja se obširen program vojne proizvodnje. Že zdaj ima zahodnonemška vojska 500.000 mož, ki so izvežbani tako, da lahko postanejo hrbtenica množične vojske. Vojaški izdatki znašajo tretjino državnega proračuna. Poleg vojaške priprave se postavljajo temelji za spremembo zahodnonemške politike v vojaško-policijsko diktaturo. Kot dokaz navaja sovjetska izjava osnutke izredne zakonodaje, ki bi pomenila daljnosežno okrnitev demokratičnih svoboščin.

Prav tako je treba oporekati „novi vzhodni politiki" bonske vlade, je rečeno v sovjetski izjavi. Ta „nova" politika je namreč samo sredstvo za prikrivanje stalnih zahtev in zlasti odklanjanje priznanja sedanjega stanja v Evropi. Bonska politika ne temelji na priznanju sedanjih evropskih meja ter vztraja pri zahtevi, da predstavlja vse nemško ljudstvo; vsekakor je značilno, da Zahodna Nemčija noče izmenjati izjav o odpovedi uporabe sile z Vzhodno Nemčijo.

Prav v senci te politike se krepi v Zahodni Nemčiji neonacistično gibanje. Posebej omenja sovjetska izjava tako imenovano NDP, ki je povsem prepojena z nacistično miselnostjo. Ta stranka stalno narašča, in sicer — poudarja sovjetska izjava — ob podpori bonskih vodilnih krogov, ki uporabljajo nacistično strašilo, da bi izvajali svoje revanšistične načrte in izsiljevali druge države. Neonacistična stranka je popolnoma vključena v politično socialni sistem Zahodne Nemčije, vendar pa razvoj reakcionarnih in šovinističnih sil niti ne prihaja nepričakovano: je pač neposreden proizvod uradne politike, ki že leta noče priznati rezultatov druge svetovne vojne.

Končno opozarja sovjetska vlada, da so po drugi svetovni vojni zmagovite države prevzele v Potsdamu obvezo, da bodo odstranile nemški militarizem in nacizem ter onemogočile njun preporod. Omenjeni pojavi v Zahodni Nemčiji nedvomno predstavljajo kršitev potsdamskih sporazumov, zato je dolžnost vseh držav-članic, da skrbijo za spoštovanje teh sporazumov. Države bivše protihitlerjevske koalicije imajo na tem področju točne dolžnosti do narodov vsega sveta. Sovjetska zveza — je poudarjeno v izjavi — bo s svoje strani storila vse, kar je v njeni moči, da brani narode pred spletkami neofašistov in bo skupno z drugimi miroljubnimi državami sprejela vse potrbne ukrepe, da se prepreči ponoven dvig fašizma v Evropi, ki bi lahko ogrožal svetovni mir.

Potreben je boj

proti neonacistični nevarnosti

Medtem ko so v bonskih desničarskih krogih na izjavo sovjetske vlade reagirali precej »kislo« in po stari navadi vsa opozorila zavrnili kot propagando, so v socialdemokratskih vrstah svarila iz Moskve očitno vzeli le nekoliko bolj resno.

Tako je znani socialistični politik Herbert Wehner, ki v sedanji vladi zavzema položaj ministra za vsenemška vprašanja, na nekem zborovanju pozval na boj proti desničarskemu ekstremizmu ter v tej zvezi celo omenil možnost prepovedi neonacistične NPD. Prav tako pa je potrebo boja proti skrajnežem naglasil tudi predsednik berlinskih socialdemokratov Mattick.

Okoli 100.000 obiskovalcev

na mednarodni razstavi v Slovenjem Gradcu

Lani 10. decembra, za dan človekovih pravic, je bila v Slovenjem Gradcu slovesno odprta velika mednarodna likovna razstava pod naslovom „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi". Več kot 200 slikarjev in kiparjev iz 40 držav in petih kontinentov je na razstavi sodelovalo z okoli 400 deli.

Zadnjo nedeljo, prav tako za dan človekovih pravic, je bila razstava uradno zaključena v okviru posebne slovesnosti, na kateri so govorili predsednik občinske skupščine Ivo Čerče, ravnatelj umetnostne galerije in pobudnik razstave Karel Pečko ter predsednica jugoslovanske nacionalne komisije OZN za prosveto, znanost in kulturo Marija Vilfan. Poudarili so veliki uspeh te prireditve, ki je pritegnila okoli 100.000 domačih in tujih obiskovalcev in tako izpolnila svoje poslanstvo v prizadevanjih za ohranitev miru v svetu in za sodelovanje med narodi.

Zaradi velikega uspeha je razstava vzbudila zasluženo zanimanje tudi na sedežu mednarodne organizacije UNESCO, kjer so predlagali, naj bi v Slovenjem Gradcu že v bližnji bodočnosti znova priredili razstavo z geslom „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi". Na pobudo UNESCO naj bi umetniki svoja dela, ki bi jih poslali na novo razstavo v Slovenjem Gradcu, podarili kot prispevek mednarodni akciji za reševanje umetnin v Firencah in Benetkah. Tako bi Slovenj Gradec, ki je s sedanjo razstavo postal znan po vsem svetu, lahko uspešno razvil solidarnostno akcijo za dve stari italijanski mesti, kjer so katastrofalne poplave močno poškodovale neštete umetnine in kulturne spomenike.

Dvojezičnost tudi v Kanadi

Po večletnih raziskavah je posebna »komisija za dvojezičnost in dvokulturnost« izdelala obširno poročilo, v katerem kanadski vladi predlaga, naj se francoski jezik poleg angleščine prizna za uradni jezik Kanade.

Sestavljalci dokumenta ugotavljajo, da so kanadski Angleži eno stoletje (to je od leta 1867, ko je bila sprejeta sedanja zvezna ustava) odklanjali sprejem »francoskega dejstva« v Kanadi na podlagi enakopravnosti ter so odrekali pravice francoskim manjšinam, ki živijo izven pokrajine Quebec, kjer je francoska narodnost v večini in zato tudi enakopravna.

Poročilo komisije predlaga, naj se angleščina in francoščina formalno razglasita za uradna jezika kanadskega parlamenta, zveznih sodišč, zvezne vlade in republiške uprave. Zaradi tega bo seveda treba spremeniti ustavo, kajti po sedanji ureditvi nista oba jezika priznana kot uradna, marveč je v ustavi samo rečeno da vsakdo, ki se obrne na zvezni organ, lahko uporablja angleščino in francoščino. Na podlagi nove ureditve pa bi morali v državnih ustanovah uporabljati oba jezika, ki bi se prav tako morala uporabljati v vseh važnejših dokumentih.

Podobno kot v državnem merilu naj bi prišla enakopravnost obeh jezikov do veljave tudi v pokrajinskem okviru povsod tam, kjer živi francoska manjšina. To sta predvsem pokrajini Ontario in New Brunswick. Sicer pa je za izvajanje jezikovne enakopravnosti priporočila komisija ustanovitev dvojezičnih okrajev z vsemi posledicami za šolski in upravni sektor.

Predsednik kanadske vlade Pearson je priporočila komisije v celoti sprejel in zagotovil, da bodo o njih razpravljali na posebni konferenci, ki jo je sklical za januar prihodnjega leta.

„Vojna slonov proti komarjem"

Z nekoliko čudnim ponosom je ameriško obrambno ministrstvo objavilo vest, da so ameriške oborožene sile na Južni in Severni Vietnam odvrgle že več bomb kot na vso Evropo med drugo svetovno vojno. Samo od leta 1965 do konca letošnjega novembra so vrgli na Vietnam 1,630.000 ton bomb, to je 45 kg razstreliva na vsakega vietnamskega prebivalca ali približno 12 ton bomb na vsak kvadratni kilometer te dežele. Za Vietnam je porabila Amerika že dvakrat več bomb kot v korejski vojni in trikrat več kot v boju na Pacifiku med drugo svetovno vojno.

Ne nazadnje zaradi tega „obračuna", ki pa seveda izkazuje le majhen del materialnih stroškov, medtem ko o človeških žrtvah te vojne sploh ne govori, se nekateri z začudenjem vprašujejo, kako to, da se najmočnejša država sveta — Amerika že toliko let brez uspeha vojskuje z malo deželo — Vietnamom. Na to vprašanje, ki zlasti ameriško javnost čedalje močneje razburja, je skušal odgovoriti tudi znani ameriški komentator Walter Lippmann, ki je pri tem prišel do prav zanimivih ugotovitev.

Predvsem je Lippmann prepričan, da Amerika v tej vojni v „globljem smislu" sploh ne more zmagati. Zmaga je nemogoča v tem smislu, da drhal slonov boja proti roju komarjev ne more zmagovito zaključiti; ne zaradi tega, ker bi bili komarji preveč pogumni ali fanatični, marveč ker se komarji ne podredijo slonom. To pomeni, da nikdar ne bo uspelo revolucionarne množice azijske celine prisiliti, da bi se uklonile. „Vietnam je preskusni primer, ali so narodnoosvobodilne vojne lahko uspešne."

Na podlagi takih primerjav je prišel Lippmann do ugotovitve, da bo najvažnejši zaključek vietnamske vojne morda spoznanje, da najmočnejša vojaška sila v zgodovini ni bila v stanju, da bi z uporabo svoje premoči v oborožitvi vsilila malemu narodu svojo voljo. „Vojna, ki se vodi brez upanja na vojaško odločitev, kakor nam kaže vietnamski primer, pa se izrodi v barbarstvo. Pošteni mladi Američani izvajajo na povelje zverinstva, toda doma narašča občutek krivde."

Kako ta občutek krivde v resnici narašča, kažejo vedno večje in pogostejše demonstracije, s katerimi ameriško ljudstvo protestira proti nadaljevanju vojne. Trenutno je izraze tega protesta še mogoče zadušiti z brezobzirno policijsko silo, toda vprašanje je, ali ne bo lepega dne preraslo v gibanje, proti kateremu tudi solzilni plin in pendreki ne bodo več zadostovali. Zato pa se množijo glasovi, ki resno svarijo pred posledicami, ki jih bo nujno imela sedanja politika ameriške vlade tako znotraj v državi kakor tudi v svetovni javnosti. Dejstvo namreč je in ostane, da gre zdaj za najbolj nepopularno vojno v ameriški zgodovini, za vojno, katera vest Amerike in Američanov najbolj bremeni.

To ugotavlja tudi predsednik zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata William Fulbright, ki je poudaril, da je vietnamska vojna „ločila Ameriko od prijateljev v tujini, povzročila motnje doma in tako zelo razcepila ameriški narod, kot ga še ni noben problem v 20. stoletju." Zelo prepričljiv dokaz te razcepljenosti so poleg vseh drugih „svarilnih znamenj" nedvomno tudi množeči se odstopi vodilnih funkcionarjev, ki so očitno razočarani nad sedanjo ameriško politiko.

Silen potres

V ZAHODNI INDIJI

Obširna področja zahodne Indije je v ponedeljek tega tedna prizadel katastrofalen potres, ki je zahteval številna človeška življenja ter povzročil ogromno materialno škodo. Sodijo, da tako hudega potresa v zadnjih 150 letih v Indiji niso več doživeli.

Najbolj prizadeto je bilo mesto Koina Nagar, kjer je po dosedanjih podatkih zgubilo življenje več kot sto ljudi, medtem ko je kakih 1300 oseb ranjenih. Bojijo pa se, da se bo število žrtev še znatno povečalo, ko bodo prekopali vse razvaline, ki so ostale od nekdanjih poslopij v mestu. Računajo, da je skoraj polovica prebivalcev, katerih ima Koina Nagar okoli 10.000, ostala brez strehe nad glavo.

Najmanj 25 smrtnih žrtev pa so našteli tudi o okoliških vaseh, ki so bile prav tako porušene.

Prijateljski obisk

Danes se mudi na povabilo deželnega glavarja Hansa Sime na zasebnem obisku na Koroškem predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič, ki s tem vrača obisk deželnemu glavarju Simi, kateri je sosedno Slovenijo obiskal v začetku letošnjega septembra.

Obisk je formalno sicer zasebnega značaja, vendar sodi v okvir tradicionalnih osebnih stikov med vodilnimi predstavniki obeh dežel, ki bistveno prispevajo k razvoju dobrega sosedstva. Zato bo tudi ob tem srečanju priložnost za izmenjavo mnenj o odnosih med Koroško in Slovenijo, ki se naj bi — kakor je bilo z obeh strani že večkrat poudarjeno — tudi v bodoče odvijali na ravni prijateljskega sodelovanja in medsebojnega razumevanja.

Kam z rudarji?

To vprašanje ne povzroča le čedalje večje skrbi naši državi, marveč skoraj vsem evropskim državam, zlasti pa državam EGS. Najta je namreč cenejša od premoga. Zato so vse te dežele, ki so istočasno združene v Evropsko premogovno skupnost, prisiljene, da utesnijo proizvodnjo premoga. Od 415 premogovnikov so jih v zadnjih 10 letih zaprli že 176.

V Zahodni Nemčiji obratuje sedaj le še 81 premogovnikov, začetkom leta 1958 pa jih je obratovalo še 175. V Franciji pridobiva premog le še 68 od 440 premogovnikov, ki so ga pridobivali leta 1958, v Belgiji pa le še 53 od 120. Na Holandskem, kjer je obratovalo 11 premogovnikov, so medtem vendar zaprli le enega. Nič boljši kot v deželah EGS je položaj v Angliji, ki je med premogovnimi deželami v Evropi vodilna. Od več kot 1000 premogovnikov dela le še 440.

Navzlic vsemu se pridobivanje premoga ni tako zmanjšalo kot se je zmanjšalo število premogovnikov. Njegova proizvodnja je v Angliji padla le od 220 milijonov ton leta 1958 na 170 milijonov ton. V Franciji je nazadovala le od 57 na 50 milijonov ton, v Belgiji pa od 27 na 17 milijonov ton. Da bi premogovniki dobili tekmo z industrijo mineralnih olj, so v zadnjih letih svojo storilnost pomnožili. V Zahodni Nemčiji so produktivnost po osebi v eni izmeni povečali od 1651 na 3300 kilogramov, v Franciji od 1700 na 2200, v Angliji od 1800 na 800, v Belgiji pa od 1250 na 1900 kg.

Ta velika storilnost je v veliki meri tudi posledica močnega zmanjšanja števila rudarjev, ki jo je sprožila sodobna mehanizacija obratovanja premogovnikov. Kakšen obseg je to zmanšanje zavzelo, vidimo n. pr. iz tega, da je v zadnjih 10 letih v Angliji število rudarjev nazadovalo od 560.000 na 320.000, v Belgiji od 103.000 na 40.000, v Zahodni Nemčiji od 375.000 na 165.000, v Franciji pa od 141.000 na 95.000.

Kljub vsemu so premogovniki bitko za trg, ki so jo vodili z industrijo mineralnih olj, zgubili. Mimo tega dejstva evropskih držav ne spravijo vsi zaščitni ukrepi, ki jih prakticirajo posamezne države. Ti ukrepi stanejo veliko denarja. EGS bo letos premogovnikom plačala ogromne zneske, da bi omilila sedanjo krizo in da bo omilila hude gospodarske in socialne posledice, ki zaradi premogovne krize pretijo rudarjem in njihovim družinam. Francija bo v ta namen plačala 569,5 milijona francoskih frankov, Zahodna Nemčija 672 milijonov mark, Holandska 450 milijonov goldinarjev, Belgija pa 441,3 milijona frankov. Letos je bilo po premogovnikih teh držav odpuščenih 3318 rudarjev, njihova brezposelnina pa stane države EGS 13 milijonov frankov.

Težave na trgu s premogom s tem vendar niso odpravljene, marveč bodo trajale naprej. Anglija je prepovedala sleherni uvoz premoga. Za njo ga hoče močno skrčiti tudi Francija, ki ga je letos uvozila še 15 milijonov ton. Ker se tudi druge države ubadajo s podobnimi ukrepi, je očitno, da bodo gore premoga v Evropi še naprej naraščale in da bo postalo vprašanje »kam z rudarji?« le še bolj pereče.

Vlada obljublja poživitev investicijske dejavnosti

Poročila in napovedi glede gospodarskega razvoja v naši državi, pa tudi kritika v parlamentu in s strani socialnih partnerjev so — kakor izgleda — v vladi povzročile le nekoliko drugačen veter. Ob čedalje negativnejših ocenah gospodarskega razvoja je sedaj tudi kancler Klaus pokopal svoj optimizem, s katerim je zadnje mesece vedno spet trdil, da gre gospodarsko v državi vse v redu in da bo tudi v prihodnje šlo. V torek je na seji ministrskega sveta finančni minister zahteval od svojih vladnih kolegov takojšnje priprave za realizacijo polovico eventualnega proračuna v februarju 1968.

Kakor smo že poročali, je eventualni proračun državnega proračuna v višini 2,4 milijarde šilingov določen za to, da v primeru nadaljnega gospodarskega upadanja ali recesije poživi investicijsko dejavnost, s tem pa celotno gospodarstvo. Spričo čedalje neugodnejših ocen gospodarskega razvoja v prihodnjem letu sta končno tudi kancler Klaus in finančni minister Schmitz uvidela, da je učinkovito posredovanje s strani države kot enega največjih investitorjev čim prej potrebno. Vlada hoče sedaj že do februarja pripraviti 1,2 milijarde šilingov eventualnega proračuna za poživitev investicijske dejavnosti od februarja naprej.

Eventualni proračun v državnem proračunu nima kritja, vsled česar je njegovo uresničenje odvisno od najetja kreditov. Finančni minister sicer trdi, da ima s strani kreditnega trga dovolj ponudb za pokritje celotnega primanjkljaja v prihodnjeletnem proračunu, ki je predviden s 7 milijardami šilingov, drugo vprašanje je vendar, kaj bo, če bo vlada te kredite izčrpala že v prvem polletju. To vprašanje je tembolj resno, ker nam je že tekoče leto pokazalo, da se je primanjkljaj v državnem proračunu več kot podvojil in da je presegel primanjkljaj, ki je predviden za prihodnje leto. V gospodarskih krogih so že sedaj prepričani, da prihodnje leto dejanski dohodki države ne bodo dosegli predvidevanj proračuna, kar pomeni, da tudi prihodnje leto ne bo ostalo pri primanjkljaju, ki ga proračun predvideva, marveč bo ta znatno večji. Spričo tega pa je tudi učinek eventualnega proračuna v gospodarstvu dokaj dvomljiv.

Še vedno prekomeren uvoz

Razmerje med uvozom in izvozom se je letos v naši državi sicer popravilo, vendar smo v prvih treh četrtletjih še vedno veliko več uvažali kot izvažali. V tem obdobju se je vrednost izvoza povečala za 7 odstotkov na 34.536 milijonov šilingov, medtem ko je vrednost uvoza nazadovala za 2 odst. na 43.989 milijonov šilingov. S tem je bila pasiva avstrijske trgovinske bilance 30. septembra 1967 s 9453 milijoni šilingov za eno četrtino nižja kot je bila istega dne leta 1966.

Ne glede na to je razmerje med izvozom in uvozom še vedno v škodo domačega gospodarstva, zlasti pa domače industrije. Vrednost izvoza krije vrednost uvoza le z 78,5 odstotka.

Podržavljena industrija steber gospodarstva

Sedaj, ko je v razvoju gospodarske recesije prišla tudi avstrijska podržavljena industrija v težave, ravnajo nekateri z njo tako, kot bi bila breme celotnega avstrijskega gospodarstva in zrok težav pri realizaciji državnega proračuna. Temu vendar ni tako. Direktor ÖIG, osrednjega združenja podržavljene industrije, Gatscha je minuli teden dokazal baš nasprotno. Podržavljena industrija je lani zaposlevala 119.000 delojemalcev in jim na osebnih dohodkih izplačala okroglo 6,5 milijarde šilingov. Njen promet je v tem letu znašal 30,6 milijarde šilingov, pri čemer je dobro tretjino prometa ustvarila z izvozom svojih izdelkov.

V pogledu na investicije je podržavljena industrija od leta 1945 do leta 1966 investirala 32 milijard šilingov. Od tega je investirala 27,5 milijarde šilingov iz sredstev, ki jih je sama prigospodarila. Nadaljne 3,4 milijarde šilingov je investirala s posojili, ki jih je morala vrniti. Država kot lastnik je k njenim investicijam prispevala le 1,2 milijardi šilingov, kar je komaj 2,5 odstotka vseh investicij podržavljene industrije.

Sedanje težave podržavljene industrije, je dejal direktor Gatscha, niso le povezane s splošno recesijo, marveč so v precejšnji meri tudi posledica raznih obremenitev podržavljene industrije v preteklosti. Tako je moralo podržavljeno podjetje Avstrijska uprava mineralnih olj (ÖMV) leta 1956 prispevati 300 milijonov šilingov za državne regrese na ceno mleka. Nadalje je moralo to podjetje plačati 900 milijonov šilingov odkupnine Sovjetski zvezi. Za prevzem nekdanjih USIA podjetij je morala podržavljena industrija plačati nadaljnih 1,2 milijarde šilingov, zaradi odpovedi pri cenah za premog, za železo in jeklo ter za svetle kovine 8,6 milijarde šilingov, na raznih odkupninah pa 850 milijonov šilingov. Skupno so tuja bremena , ki jih je morala podržavljena industrija v teh letih prevzeti, znašala 11,85 milijarde šilingov. Prišla pa so v celoti v korist avstrijski državi in njenemu gospodarstvu.

Turistična bilanca:

Za 1,5 milijona manj inozemskih nočitev

Kakor na Koroškem je tudi v državnem merilu v Avstriji število nočitev inozemskih turistov v minulem turističnem letu nazadovalo. V prvih 11 mesecih turističnega leta 1966-67 so našteli v državi 43,2 milijona inozemskih turističnih nočitev, kar je za 1,5 milijona manj kot v turističnem letu 1965-66. Nazadovanje nočitev inozemskih turistov gre skoraj v celoti na račun nazadovanja nočitev zahodnonemških gostov.

Bilanca je toliko ugodnejša od koroške, ker je v državnem merilu delež nočitev domačih turistov znatno večji kot je na Koroškem. Medtem ko je letos na avstrijske turiste odpadlo na Koroškem le 16 odstotkov celokupnih nočitev, jih je v državi odpadlo 30 odstotkov. V državi se je število njihovih nočitev povečalo za 3,3 odstotka.

Jugoslavija:

Povišan državni proračun 1968

Državni proračun Jugoslavije, ki je bil predložen zvezni skupščini za leto 1968, vsebuje 1025 milijard sedanjih dinarjev dohodkov in 1066 milijard sedanjih dinarjev izdatkov. Njegov primanjkljaj znaša torej približno 3,8 odstotka. S tem je njegov obseg za 8,3 odstotka večji od proračuna leta 1967.

Na strani dohodkov proračun predvideva, da bodo prispevki iz osebnih dohodkov prinesli 28,2 odstotka, prometni davek 48,6 odstotka, carine 22,4 odstotka, ostalo pa drugi dohodki. Iz tega sledi da je sestav državnega proračuna v Jugoslaviji veliko manj kompliciran, kakor je v naši državi, kar je nedvomno ena najpozitivnejših posledic delavskega samoupravljanja. To potrjujejo tudi izdatki proračuna. Izdatki zveznih organov in institucij so na skupnih proračunskih izdatkih udeleženi le s 4 odstotki, ves preostali znesek pa odpade na narodno obrambo, investicije v gospodarstvu, na dopolnilna sredstva za nerazvite republike in kraje, na beneficirane pokojnine in drugo.

V zvezi s proračunom je bilo skupščini predloženo tudi gibanje gospodarstva v tekočem letu in njegova predvidevanja za prihodnje leto. Po tem poročilu sta letos družbeni proizvod in narodni dohodek v Jugoslaviji narasla za 0,8 odstotka, produktivnost pa za 2,6 odstotka. Realni osebni dohodki so vendar narasli za 7,4 odstotka. Tudi proračuni družbeno političnih skupnosti so porasli precej bolj kot se je povečal narodni dohodek.

Proračun za prihodnje leto bazira na porastu narodnega dohodka za 3 do 4 odstotke, produktivnost dela za 3 odstotke, izvoza za 9 do 10 odstotkov, uvoza pa za 7 do 8 odstotkov. Za isti odstotek se bodo povečale tudi investicije.

Kmetijski tržni zakoni bodo reformirani

Sedanji kmetijski tržni zakoni, ki so v veljavi od leta 1951 in ki zagotavljajo zanesljiv odkup in zakonito ceno za mleko in krušno žito, potečejo z 31. decembrom 1968. Po napovedi zveznega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo ti zakoni ne bodo več podaljšani. Po isti napovedi bo s 1. januarjem 1969 prišlo do docela nove ureditve trga s kmetijskimi pridelki.

Načelni razgovori o ureditvi trga s kmetijskimi pridelki po 1. januarju 1969 so se že pričeli. V minulem tednu so se na Dunaju sestali predstavniki kmetijskega ministrstva, kmetijskih zbornic ter skladov za gospodarstvo z mlekom in žitom ter za promet z živino. Pogovarjali so se o osnovnih smernicah novega zakona o ureditvi trga z mlekom, žitom, govejo živino in perutnino. Pri tem je prišlo do načelnega sporazuma, po katerem naj bi se zlasti omejila proizvodnja mleka, na ta račun pa bi se pospeševala proizvodnja in vnovčenje goveje živine in perutnine ter jajc.

Priprave na spremembo ureditve trga s kmetijskimi pridelki so v avstrijski agrarni politiki povzročile popolno zmedo. O podrobnostih bodoče ureditve je bilo zadnje čase sicer veliko govora, vendar so tozadevne izjave tako meglene, da ne dopuščajo nobene resnejše presoje položaja, v katerega jadra avstrijsko kmetijstvo. Očitno je le, da bodo po teh napovedih kmečki ljudje dobili naloženo novo breme in da bo najtežji del tega bremena padel na gorske kmete, medtem ko posestvom, ki lahko v velikem pridelujejo žito in sladkorno peso, ne bo prinesel skoraj nobenih bremen.

PO ŠIROKEM SVETU

STOCKHOLM. — Zadnjo nedeljo je švedski kralj Gustav Adolf v okviru posebne slavnosti izročil letošnje Nobelove nagrade, in sicer naslednjim nagrajencem: Hansu A. Betheju (Amerika) za fiziko, Manfredu Eigenu (Zahodna Nemčija) za kemijo, Ronaldu Norrishu (Anglija) za kemijo, Georgeu Porterju (Anglija) za kemijo, Ragnaru Granitu (Švedska) za medicino, Haldanu K. Hartlinu (Amerika) za medicino, Georgeu Waldu (Amerika) za medicino in Miguelu A. Asturiasu (Gvatemala) za literaturo. Nobelove nagrade za mir tudi letos niso podelili, ker je bil pristojni odbor mnenja, da nobeden od predlaganih kandidatov ni povsem izpolnil pogojev, ki so merodajni za priznanje te nagrade.

NEW YORK. — Nasprotniki sedanjega vojaškega režima v Grčiji so tudi v New Yorku priredili velik protestni pohod, ki ga je vodila znana grška filmska igralka Melina Mercouri. V pohodu je sodelovalo okoli 1000 ljudi, ki so se za zaključek zbrali pred sedežem Združenih narodov, kjer je imela igralka Mercouri poseben govor, v katerem je obsodila „prokleto junto". Pri demonstracijah, ki jo je organiziral ameriški odbor za demokracijo in svobodo v Grčiji, so zahtevali osvoboditev političnih zapornikov in svobodne volitve v Grčiji.

MOSKVA. — Pod vodstvom državnega predsednika Ulbrichta in predsednika vlade Stopha je bila na večdnevnem uradnem obisku v Sovjetski zvezi partijsko-vladna delegacija Nemške demokratične republike. Obisk je v javnosti vzbujal veliko zanimanje, ker je prišlo do njega neposredno po objavi deklaracije, v kateri je sovjetska vlada opozorila na nevarnost oživljanja nemškega fašizma.

BEOGRAD. — Po odloku guvernerja Narodne banke Jugoslavije bodo s 1. februarjem 1968 prenehali veljati kot zakonito plačilno sredstvo bankovci po 100 starih dinarjev, ki so bili izdani v letih 1955 in 1963. Bankovce bo Narodna banka Jugoslavije zamenjevala do 30. aprila 1968. Namesto teh bankovcev pridejo oziroma so že v prometu kovanci po 1 novi dinar.

WASHINGTON. — Ameriški demokratski senator Mc Carthy je napovedal, da bo kot „kandidat miru" nastopil proti ponovni izvolitvi Johnsona za predsednika Amerike. Svojo „politiko miru" je McCarthy potrdil z ostro kritiko Johnsonove politike. Zavzel se je za postopno omejevanje vietnamske vojne in za pogajanja o politični ureditvi vietnamskega vprašanja. Rekel je, da bi morala Amerika umakniti svoje sile iz posameznih predelov Južnega Vietnama in dati pobudo za pogajanja. Dokler Amerika tega ne napravi, so brez pomena Johnsonove trditve, da je pripravljen kadarkoli in kjerkoli pogajati se o miru v Vietnamu.

RIM. — Ob odkritju spomenika italijanskim vojakom, padlim v drugi svetovni vojni, je predsednik italijanske republike Saragat izjavil, da so padli, ko so opravljali dolžnost kot vojaki, njihove žrtve pa morajo biti Italiji v opomin za prihodnost. „Prepričani smo, da bodo te žrtve opomin, da se je treba odpovedati vojni kot sredstvu napadov na druge narode in zatiranja drugih narodov. Te žrtve ne bodo zaman, če bodo budile v nas civilizirane vrline in odločitve. Če pa se v nas ne bo zgodila ta sprememba, bo izkazovanje spoštovanja jalovo, spomeniki pa bodo nemi."

NEW YORK. — Glavni tajnik OZN U Tant je zahteval od varnostnega sveta, naj hitro in odločno ukrepa za ureditev ciprskega problema, ker je kriza okoli Cipra še vedno nevarna. Med drugim je zahteval, naj varnostni svet podaljša mandat varnostnih sil Združenih narodov na Cipru za nadaljnje tri ali šest mesecev.

LONDON. — Na posestvu predsednika britanske vlade Wilsona je bilo ob koncu minulega tedna posvetovanje socialistične internacionale, katere predsednik je bivši vicekancler dr. Pittermann. Posvetovanja se je udeležil tudi predsednik SPÖ dr. Kreisky. Oba predstavnika avstrijske socialistične stranke sta izjavila, da so na posvetovanju med drugim razpravljali o zahtevah Velike Britanije in drugih dežel za prejem v EGS.

DUNAJ. — Ob koncu tega tedna bi moral zunanji minister dr. Lujo Tončič-Sorinj odpotovati na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. Na željo sovjetske vlade je bil ta obisk preložen na mesec januar prihodnjega leta.

MAINZ. — Skupina mladih socialistov v okviru socialdemokratske stranke Nemčije je na svojem zborovanju v Mainzu z veliko večino sprejela resolucijo, v kateri mladi socialisti zahtevajo bistveno spremembo sedanje zahodnonemške politike napram Nemški demokratični republiki. V tej resoluciji namreč zahtevajo, da se mora Zahodna Nemčija odpovedati dosedanjemu stališču, po katerem je bonska vlada predstavnica celotnega nemškega ljudstva. Prav tako so se mladi socialisti izrekli za priznanje Vzhodne Nemčije ter nemške meje na Odri in Nisi. V posebni resoluciji pa so od bonske vlade zahtevali takojšnjo vzpostavitev diplometskih odnosov z Jugoslavijo, ki so bili pred leti prekinjeni, ker je Jugoslavija priznala Vzhodno Nemčijo.

VATIKAN. — Pod vodstvom predstavnika sekretariata za krščansko enotnost Jana Willebranda je vatikanska delegacija odpotovala v Sovjetsko zvezo, da s predstavniki ruske pravoslavne cerkve razpravlja o raznih vprašanjih. V vatikanskih krogih v tej zvezi menijo, da bo delegacija proučila tudi možnosti morebitnega obiska papeža Pavla VI. pri ruskem patriarhu Alekseju.

KAIRO. — Predvidoma v začetku meseca januarja bo v glavnem mestu Maroka Rabatu konferenca najvišjih predstavnikov arabskih dežel. O pripravah za novi „arabski vrh" so razpravljali zunanji ministri in drugi zastopniki arabskih dežel, ki so se sestali v Kairu.

BEOGRAD. — Te dni je bival na obisku v Jugoslaviji zunanji minister Nemške demokratične republike Otto Winzer, ki je z državnim sekretarjem za zunanje zadeve Nikezičem in drugimi jugoslovanskimi državniki razgovarjal o raznih vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je z veliko večino izglasovala resolucijo, v kateri poziva vse države, naj preučijo pobudo Sovjetske zveze za sklicanje mednarodne konference, na kateri bi sprejeli konvencijo o prepovedi uporabe atomskega orožja.

Življenje človeka

je polno malih in velikih tegob

Udarci usode niso nikomur prihranjeni. Toda ko nesreča potrka na naša vrata, pogosto nimamo jasne predstave, kako opraviti z njo, ker nanjo nismo bili pripravljeni. Udarci usode lahko človeka napravijo večjega ali manjšega. Nikoli pa ne bo ostal tak, kot je bil pred nesrečo. Ta misel ima v sebi nekaj vznemirljivega. Tudi znani zgodovinar in filozof Arnold Toynbee je nekoč dejal, da doseže kakšna kultura svojo pravo veličino šele takrat, ko se zgrne nadnjo strašna nevarnost, ko je njen obstoj ogrožen. To pa velja tudi za posameznika. Stiske in nesreče so lahko brus, ob katerem se ostri naš pogum; lahko so fanfara, ki prebudi našo spečo zavest.

Komur gre vselej vse po sreči, rad postane samovšečen, neskrben in včasih tudi malo slep. Nadloge pa drugega spet lahko spravijo na kolena. Recepta za premagovanje tegob ni, ker nobena ni podobna drugi. Je pa nekaj pravil, ki veljajo za vse.

● *Problemu je treba pogledati v obraz. Nikakega smisla ni, da si potegnemo čez glavo odejo in upamo, da bo že vse samo minilo. Brž ko si priznamo, da smo v stiski, se v nas zdramijo obrambne sile. Z njihovo pomočjo poglejmo torej nadlogi v oči, analizirajmo jo. Nemara sploh ni tako strašna, kot smo spočetka mislili.*

● *Poglejmo sami sebe pod povečevalnikom. Pogosto kdo zaide v stitožijo o denarnih in poslovnih skrbeh, sko, ker je sam prepoln stisk. Ljudje nazadnje pa se izkaže, da tovorijo s seboj tolikšno breme kompleksov, da so njihove moči ohromele in sodba skaljena. V stiski so, toda preden jo bodo lahko premagali, morajo opraviti najprej s svojimi notranjimi stiskami.*

● *Ukrenimo kaj. Dejavnost namreč ustvarja občutek samozavesti. Nedejavnost pa je hkrati posledica in vzrok bojazni. Morda bomo s tem, česar se bomo lotili, uspeli; morda tudi ne. Vsekakor pa bomo prišli dalje, kot če se bi zazibali v potrtost.*

● *Ne sramujmo se iskati pomoči. Marsikdo sodi, da je njegova nesreča sramota, nekaj, o čemer ne sme nihče zvedeti. Zagrizeno si dopoveduje, da bo že sam z njo opravil. Toda to ni prav. Noben človek ne stoji sam na svojih nogah, vsi smo vsak dan odvisni od pomoči drugih. Pri večini tegob nam lahko pomagajo poklicani — zdravnik, odvetnik in podobni. Imamo pa tudi prijatelje in morda najdemo ljudi, ki so podobne udarce že prestali. Dobra beseda ob pravem času nas bo spodbudila. Če drugega ne, bo breme lažje, če se o njem samo pogovorimo s kom, ki mu zaupamo.*

● *Ne zaljubimo se v svoje tegobe. Stiske in bolečine prizadetemu jazu pogosto zelo dobro denejo. Z njimi začnemo kmalu udobno opravičevati svoje napake in zamude. Ste že kdaj opazili, koliko ljudi se pravzaprav »veseli« svojega slabega zdravja, s tem zganjajo pravcati kult in iz njega napravijo os, okoli katere se potem suče njihovo življenje.*

Neki modrec je nekoč dejal, da inteligentnega človeka spoznaš po tem, da ve, kaj je nepomembno. Zakaj to ne bi veljalo tudi za naše žalosti in skrbi? Puščamo vnemar najhne skrbi in na stežaj odprimo vrata velikim, da nas bodo lahko zapustile.

DOBRA KNJIGA

je najlepše darilo za vsako priložnost. Bogat izbor slovenskih knjig za mlade in starejše bralce ima knjigarna

„Naša knjiga"
Celovec, Wulfengasse

»Martin Krpan« prvič v Celovcu

V petek prejšnjega tedna smo v celovškem Mestnem gledališču videli odrsko predstavo, ki bo obiskovalcem prireditve gotovo ostala v lepem spominu. Bila je to za Koroško krstna uprizoritev satirične komedije „Martin Krpan", ki jo je po istoimenski povesti Frana Levstika in po ljudskem pripovedovanju priredil Joža Vombergar.

O Martinu Krpanu ni treba na dolgo in široko govoriti, saj je slovenskemu bralcu znan iz roda v rod, odkar je bila Levstikova povest leta 1858 prvič objavljena v Janežičevem „Slovenskem Glasniku" v Celovcu. Posebno za mladino je vedno spet zanimiva in privlačna zgodba, v kateri je Levstik namesto poslušnih, gospodi vdanih tlačanov prikazal ponosnega kmečkega moža, ki se ne boji ne cesarja ne dvora. Čeprav motivno že nekoliko odmaknjen, je ostal Martin Krpan aktualen tudi danes — kot simbol za moč, junaštvo in odločnost, pa tudi kot simbol za človekovo dostojanstvo in za narodno zavednost.

V povesti nam je Martin Krpan torej star znanec. Prvič pa smo ga zdaj srečali tudi v satirični komediji, na odru, kjer se nam je predstavil živ ter poln tiste pristne človečnosti, ki jo je Levstik tako uspešno prikazal v glavnem junaku svoje mojstrovine.

Predaleč bi vodilo, če bi hoteli zdaj delati še primerjave med različnimi dramatizacijami Levstikovega Martina Krpana. V priredbi, katero je oskrbel Joža Vomberger (ki živi zdaj v Argentini), je bogastvo Levstikovega jezika vsekakor ohranjeno v vsej njegovi pestrosti in lepoti, čeprav je dramatik zgodbo tu in tam precej predelal in spremenil. Pri tem pa je treba tudi priznati, da mu je uspelo oblikovati igro, ki je ob potrebni ravni igralcev in določeni stopnji optičnih efektov lahko izredno zanimiva, privlačna in prepričljiva.

Pri celovški uprizoritvi je bil zaželjen uspeh nedvomno dosežen. To ne velja samo za optiko (čeprav ravno ta pomaga zabrisati marsikatero pomanjkljivost), ki nikakor ni bila razkošna, vendar zelo efektna, marveč velja prav tako tudi za igralsko plat. Ne da bi se spuščali v podrobno oceno posameznih igralcev, lahko ugotovimo, da so bile vloge dobro razdeljene in da je ansambel takorekoč v celoti zadovoljivo rešil svojo nalogo. Priznanje gre igralski skupini, ki so jo sestavljali amaterji iz Celovca in Globasnice, ter njihovemu režiserju Vinku Zaletelu.

Seveda bi tudi ob tej prireditvi lahko govorili o tej ali oni hibi (n. pr. pomanjkljivo znanje besedila, nepotrebna „preselitev" Martina Krpana iz dolenjskega v koroško okolje itd.), vendar so bile take in podobne pomanjkljivosti res majhne v primerjavi s celotnim uspehom predstave, ki je bila lep prispevek ob stoletnem jubileju slovenskega gledališča.

Ljubljanski radio

se je predstavil s komornim zborom

Na povabilo celovškega radia je v ponedeljek gostoval v Celovcu komorni zbor RTV Ljubljana, ki je pod vodstvom svojega dirigenta Lojzeta Lebiča priredil koncert v Domu glasbe. Spored je bil pestra paleta vokalne glasbe od Gallusa in Gesualda mimo Lajovca in Kogoja do Srebotnjaka in Pendereckega, izvajana na visoki umetniški ravni, ki je navdušila vsakega ljubitelja zborosvkega petja.

Škoda je samo to, da je bil obisk spet katastrofalno slab. S tem pa celovško občinstvo gotovo ne pokaže ravno lepega odnosa do kulture in umetnosti sosednega naroda.

Prešernov „Krst pri Savici"

izšel v zbirki „Monumenta litterarum slovenikarum"

Za nedavno obletnico rojstva največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna je založba Mladinska knjiga v Ljubljani razveselila ljubitelje Prešernove umetniške besede, ko je v svoji bibliofilski zbirki »Monumenta litterarum slovenicarum« izdala faksimile Prešernovega »Krsta pri Savici«.

V omenjeni zbirki je lani izšel faksimile rokopisa Prešernovih »Poezij« ter s svojo edinstveno opremo zadovoljil tudi najbolj zahtevne bibliofile. Podobno presenečenje predstavlja tudi letošnja izdaja, ki v lični mapi iz umetnega usnja vsebuje faksimile revizijskega rokopisa »Krsta pri Savici«, nadalje fototipski ponatis prve knjižne izdaje te pesnitve iz leta 1836 ter spremno besedo dr. Jožeta Kastelica in Jožeta Žigona. Tako bo nova izdaja »Krsta pri Savici« nedvomno pritegnila zanimanje ljubiteljev lepe knjige in še posebej Prešerna, hkrati pa bo služila tudi tistemu, ki bo Prešernovo delo znanstveno proučeval. Bibliofilska izdaja Prešernovega »Krsta pri Savici« je res vsestransko prekrasno darilo.

Oba doslej izšla zvezka zbirke »Monumenta litterarum slovenicarum« lahko naročite v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu; faksimile rokopisa Prešernovih »Poezij« stane 260 šil., faksimile rokopisa Prešernovega »Krsta pri Savici« pa 75 šilingov. Zdaj pa pripravlja založba v tej zbirki faksimile Gregorčičevih »Poezij«, Jenkovih »Vaj« in Cankarjeve »Erotike«.

Razstava v domu umetnikov

Društvo koroških umetnikov prireja v celovškem Domu umetnikov (Künstlerhaus) svojo tradicionalno božično razstavo, ki tudi letos nudi zanimiv pogled na pestro dejavnost domačih likovnih umetnikov. Kakor vsako leto so na tej prireditvi zastopana dela s področij slikarstva, grafike in plastike. Velik del razstave zavzemajo akvareli, katerim se pridružujejo še oljne slike, risbe in grafike, medtem ko je zastopstvo plastike letos prepuščeno enemu samemu umetniku.

Glavni namen te razstave je seveda v tem, da bi vzbudila zanimanje za nakup slik. Cene so nedvomno ugodne (pri akvarelih okoli 500 in pri oljnih slikah do največ 3500 šilingov), če pomislimo, da gre za priznane umetnike. Razstava bo odprta do 23. decembra.

KULTURNE DROBTINE

● **Na povabilo slovenskega visokošolskega doma „Korotan" bosta danes gostovala na Dunaju violinist Slavko Zimšek in pianistka Neva Gombač-Zimšek, ki bosta priredila večer slovenskih skladb.**

● **S finančnimi skrbmi se mora baviti tudi svetovno znana Metropolitan Opera v New Yorku. Odkar je dobila novo poslopje, se njen primanjkljaj z vsako predstavo zviša za najmanj 17.000 dolarjev. Maksimalni dohodki od posamezne predstave znašaje namreč le 42.000 dolarjev, medtem ko stroški za vsako prireditev dosežejo 59.000 dolarjev. V najhujši finančni krizi zadnjih desetletij je bilo to gledališče ob koncu leta 1966, ko je primanjkljaj znašal 6,7 milijona dolarjev (več kot 170 milijonov šilingov). Vendar pa je treba upoštevati, da newyorška „Met" ne dobiva nobenih prispevkov iz javnih sredstev, marveč je v celoti odvisna od podpore zasebnikov.**

● **Pomurska založba v Murski Soboti je izdala dvojezično slovensko-madžarsko zbirko ljudskih pesmi. Zbirko je uredil prof. dr. Vilko Novak, ki je napisal tudi uvod in opombe, medtem ko je pesmi prevedel pokojni dr. August Pavel, znani madžarski znanstvenik in prevajalec iz slovenščine. Nedvomno bo tudi ta zbirka prispevala k poglobitvi razumevanja med pomurskim prebivalstvom obeh narodnosti, hkrati pa tudi med obema sosednima deželama.**

● **Roman „Človek brez posebnosti", delo znanega koroškega pisatelja Roberta Musila, je zdaj izšel tudi v hrvaškem prevodu. Za založbo „Otokar Keršovani" na Reki ga je prevedel Zlatko Gorjan, in sicer z naslovom „Čovjek bez svojstava". Slovenci smo to obsežno književno delo dobili v prevodu Janeza Gradišnika že leta 1962-63.**

Ljubezen do knjig in lastnega jezika

je ena najznačilnejših potez armenske narodnostne zavesti

V Erevanu, glavnem mestu Armenije, imajo eno največjih rokopisnih knjižnic na svetu. Imenuje se Matenadaran, hrani pa več kot 15.000 rokopisov in fragmentov. Sicer je res, da je ta številka le del izredno bogate knjižne žetve stare Armenije, vendar je več kot dovolj prepričljiv dokaz, da je Armenija že od srede prvega tisočletja našega štetja sodila med kulturno najbolj razvite dežele na svetu.

Proti koncu četrtega stoletja je Mešrop Meštots sestavil armensko abecedo, ki je v rabi še dandanes; od takrat naprej so v armenskih šolah namesto grškega in sirskega jezika začeli uporabljati armenski knjižni jezik. Tedaj je doživelo nesluten razvoj prepisovanje knjig, ki so mu desetine pisarjev posvetile vse življenje. Prepisovali so dela armenskih učenjakov in bogoslovcev, pa tudi mnogo prevajali iz tujih jezikov, zlasti iz grškega, sirskega in drugih klasičnih vzhodnih jezikov.

Tematika knjig je bila zelo široka; segala je od bogoslovja do matematike, fizike, filozofije, zgodovine, astronomije, medicine, prava itd. Mnoga dragocena dela klasične kulture so se ohranila samo v armenskem prevodu. Tako je na primer na svetu en sam izvod Olimpiodorove »Interpretacije« Aristotelovih »Kategorij«, ki je bila v začetku našega tisočletja prevedena v armenščino in jo zdaj hranijo v Matedanaranu. Samo po zaslugi armenskih prevajalcev so se ohranili tudi znameniti Zenonov traktat »O naravi«, dela Filona Aleksandrijskega in druga dela.

Prepisovanje knjig je bilo zelo cenjen in spoštovan poklic, čeprav so pisarji navadno delali v zelo hudih razmerah. Mnogi so od prepisovanja, ki so mu posvečali vse dni in noči, oslepeli ali pa so jim otrpnili prsti. Med pisarji niso bile redke tudi ženske, ki so v stari rokopisni umetnosti pustile mnogo sledov, kajti več kot moški so posvečale pozornosti umetniški opremi knjig, pripravi črnila, čopičev in podobnemu. Kljub hudim razmeram so predani prepisovalci stalno izpopolnjevali umetnost pisanja. Že v 12. in 13. stoletju so uporabljali nekakšna nalivna peresa. Še do danes ni uspelo odkriti skrivnost pridobivanja večno svežega črnila in nebledečih barv.

Knjige so bile že od vsega začetka zelo cenjene in ohranjala jih je vrsta nepisanih pravil in zakonov. Kdor je skušal uničiti knjigo ali je nasprotoval prepisovanju, je bil preklet. Ohranila se je tudi misel, »da je več vredno, če rešimo uničenja in vrnemo rabi 30 ali 40 knjig, kot pa če sezidamo cerkev«. Kljub temu pa je bilo v stoletjih burne zgodovine mnogo knjig uničenih. Ko se je začel širiti islam, je bila krščanska Armenija kmalu le otoček v muslimanskem morju, izpostavljen nenehnim napadom »pravovernih« sosedov. Leta 1170 so Seldžuki zavzeli trdnjavo Bagabert in uničili več kot 10.000 rokopisov, ki so bili v njej. V stalnih vojnah so za vedno izginila številna dragocena dela iz 11., 12. in 13. stoletja; izginili so tudi armenski prevodi grških filozofov Callimaha, Andronika, Olimpiodora in drugih.

Vendar se je mnogo tudi ohranilo. V starem veku je bila Armenija soseda Iberije, Medije, Asirije, kasneje pa se je znašla med bizantinskim in perzijskim cesarstvom. V rokopisih, ki jih hranijo v Matenadaranu, je množica podatkov o odnosih s temi državami, o njihovi zgodovini, ureditvi in podobnem; torej zbirka dokumentov, ki so izredno dragoceni za proučevanje zgodovine starega vzhoda.

V 11. stoletju so zaradi nenehnih bojev s sosedi mnogi Armenci zapustili domovino in bežali na Krim, v mesta Zlate horde, na Poljsko, Madžarsko, Romunijo, Sicilijo, v Italijo, Indijo in druge dežele. Tu so nadaljevali prepisovanje knjig. Pisarji so pogosto uporabljali rokopise tuje dežele, kot zaščitne liste, takoj za platnicami. Na ta način so se ohranili dragoceni koščki rokopisov v grščini, starocerkveni slovanščini, latinščini, gruzinščini, etiopščini itd. Pisarji so v tujini prevajali v armenščino dela učenjakov iz dežele, v kateri so živeli, in tako so se do danes edino v armenskem prevodu ohranila nekatera zelo pomembna dela starih Sirijcev in Francozov. Še večji pomen so armenske knjige dobile, ko so se pojavile prve tiskarne.

Ljubezen do knjig in lastnega jezika je ena najznačilnejših in najstarejših potez armenske narodnostne zavesti. Dolga stoletja so Armenci doma in v tujini zvesto hranili svoje knjige in mnogokrat žrtvovali imetje, včasih pa celo življenje, da bi jih zavarovali pred uničenjem. V Matenadaranu človek mnogokrat v nemem spoštovanju obstoji pred rokopisi, na katerih se razločno poznajo sledovi krvi, dima ognja in meča. Skoraj vsaka knjiga, ki jo hranijo v tej edinstveni knjižnici, ima burno zgodovino, polno nasilja tujcev in predanosti Armencev svoji kulturni tradiciji.

Najslavnejši armenski rokopis, ki ga hranijo v Matenadaranu, so »Pridige iz Muša«, zbirka pridig in razmišljanj armenskih in tujih avtorjev. Leta 1204 so Turki ubili lastnika rokopisa in skupaj s plenom odnesli tudi knjigo, ki je tehtala 32 kilogramov. Armenci iz več vasi so zbrali 4000 drahem in knjigo odkupili od Turkov. Rokopis so potem 700 let hranili v samostanu v Mušu. Ko so leta 1915 Armenci bežali iz Muša pred pokolom, ki so ga uprizorili Mladoturki, so odnesli s seboj tudi knjigo. Ker je bila cela pretežka, so jo razdelili na dva dela; prva polovica se je po dolgih potovanjih znašla v Everanu, o drugi pa dolgo niso ničesar vedeli. Leta 1921 so odkrili, da so jo begunci zakopali pri armenski cerkvi v Erzerumu, ker je niso mogli več nositi dalje. Takrat so tudi drugo polovico prenesli v Erevan; toda med dolgimi potovanji v okoliščinah, v katerih je našlo smrt dva milijona Armencev, se je precej listov izgubilo.

Večina rokopisov, ki jih hranijo v Matenadaranu, je doživljala prav tako ali še bolj burno zgodovino. Nekdanje pustolovščine so se zdaj umaknile skrbnemu hranjenju. V Matenadaranu hranijo knjige v posebnih prostorih, kjer vrsta naprav urejuje temperaturo zraka, kontrolira vlažnost in opravlja vse drugo, kar je potrebno za čim popolnejšo ohranitev. Ena skupina strokovnjakov restavrira knjige, druga pa skuša razvozlati še zmeraj številne skrivnosti, ki jih hranijo stari armenski rokopisi.

Našim naročnikom in bralcem

Leto 1967 se nagiba h koncu. Stopamo v čas, v katerem navadno poravnavamo stare račune, ki so se nabrali tekom leta, a smo jih pozabili poravnati. Tak račun predstavlja tudi položnica, ki jo uprava našega lista prilaga današnji številki. Položnica, ki jo prejemate, je povezana s prošnjo, da naročnino za leto 1967 — v kolikor ste z njo v zaostanku — čim prej poravnate. Če pa boste z njo naročnino poravnali tudi že za leto 1968, vam bomo zelo hvaležni.

Čeprav se je tekom zadnjih let vse podražilo in so tudi drugi listi svojo naročnino temu primerno dvignili, dobite »Slovenski vestnik« slej ko prej po isti naročnini: mesečno 5 šilingov, letno 60 šilingov. Za to v resnici nizko ceno vas seznanja redno z najnovejšimi političnimi, gospodarskimi in kulturnimi dogodki doma in v svetu ter daje najpotrebnejša napotila prav za prav vsem slojem našega prebivalstva: kmetom in gospodinjam enako, kot delavcem in obrtnikom ter mladini. Poleg tega prinaša prijetno branje za vsako nedeljo. Tako poskuša kar se da vsestransko spremljati in usmerjati življenje naše narodne skupnosti na Koroškem.

Zato prosimo vse naročnike in bralce, da s poravnavo naročnine držijo »Slovenskemu vestniku« enako zvestobo, kakor jo do vas držita uredništvo in uprava. Čim bolj popolno bo poravnana zaostala naročnina in čim prej bo poravnana naročnina za prihodnje leto, tem bolj bomo lahko vsebino našega lista izpopolnili in tem bolj bo vsakemu od naročnikov in bralcev tudi lahko koristil.

Ko prosimo za poravnavo naročnine, istočasno tudi prosimo, da pridobite nove naročnike. Tudi število naročnikov odloča o vsebini lista. Čim večje bo, tem večji bo tudi krog sodelavcev, z njim pa bo tudi več novic iz domačih krajev.

Južnokoroški krožek za zrejo in pitanje prašičev:

Sredi poti k podjunskemu kvalitetnemu mesnatemu prašiču

Okoli 90 odstotkov članov Južnokoroškega krožka za zrejo in pitanje prašičev, ki je bil na pobudo in ob podpori Slovenske kmečke zveze pred 3 leti ustanovljen v Pliberku, se je minuli petek zbralo k njegovemu občnemu zboru. Kakor ob njegovi ustanovitvi so tudi tokrat za njega pokazali veliko zanimanje Koroška Raiffeisenova zveza, Koroška kmetijska zbornica in okrajna kmečka zbornica Velikovec, katerih odposlanci so mu prisostvovali in ga vsebinsko obogatili.

Po pregledu dosedanjega razvoja krožka in po obravnavi trenutnih vprašanj njegovega razvoja je občni zbor izvolil nov upravni in nadzorni odbor, ker je mandatna doba dosedanjega po pravilih pretekla. Istočasno je določil tudi glavne smernice za nadaljni razvoj krožka.

Zbrani člani in odposlanci osrednjih kmetijskih organizacij so z zanimanjem poslušali uvodna poročila, ki sta jih za upravni odbor podala poslovodja Blaž Singer in balgajnik Franc Riedl, za nadzorni odbor pa Karl Ferra. Iz njih je bil razviden ploden razvoj krožka v prvih treh letih svojega obstoja, odkar si je zadal cilj, da pri članih odpravi špehnatega podjunskega prašiča in ga spremeni v dolgega mesnatega prašiča, istočasno pa organizira njegov zanesljiv in pravočasen odkup in cene, ki bodo odgovarjale kvaliteti.

Razvoj krožka najbolj kaže dejstvo, da se je število članov od začetnih 14 do tega občnega zbora povečalo na 70 in da deluje krožek sedaj v občinah Suha, Pliberk, Bistrica nad Pliberkom, Globasnica, Dobrla vas in Škocijan. Njegovi člani imajo sedaj 169 priznanih plemeskih svinj ter 16 merjascev, s katerimi jih je na svoje stroške oskrbela Koroška Raiffeisenova zveza. Pred dvema leti je krožek štel le 48 priznanih plemenskih svinj.

Ko je poslovodja razčlenil dosedanji razvoj krožka in nakazal sedanji položaj, se je istočasno zahvalil za enako pomembno kot potrebno podporo Raiffeisenovi zvezi in kmetijski zbornici, nakar je v poročilu prešel na nadaljno vlogo krožka, pri čemer je med rugim dejal:

„Kmetovanje postaja vedno težje. Izredno neprijetnemu položaju na trgu z mlekom, krmili in gnojili se bo prihodnje leto pridružila naraščajoča ponudba mesa. Ponudba goveje živine in prašičev narašča, cene pa so pričele padati. Ta položaj se prihodnje leto ne bo zboljšal, gotovo pa poslabšal. Če smo na zadnjem občnem zboru ugotovili, da se leto 1966 na trgu s klavnimi prašiči ne bo tako kmalu ponovilo, potem moramo danes reči, da bo leto 1968 slabše od leta 1967 in to ne le v prašičereji, marveč v gospodarstvu z mesom sploh, k temu pa tudi še v mlekarstvu.

Mi smo zaradi tega lahko veseli, istočasno pa tudi ponosni, da smo s krožkom pravočasno pričeli in da smo premostili začetne težave, ki so bile najtežje. Vrednost našega krožka leži v veliki pripravljenosti njegovih članov za samopomoč, za organizirano samopomoč. V tem pa je tudi moč vsakega člana, ki s krožkom resno misli.

Združili smo se, da težave na trgu s prašiči odpravimo od spodaj navzgor. Danes lahko mirne duše rečemo, da imamo v prizadevanju za „podjunskega kvalitetnega mesnatega prašiča" polovico poti za seboj. Dosedanji razvoj je tudi na področju kmetijstva in trga s kmetijskimi pridelki na splošno pokazal, da je bila naša odločitev leta 1964 na mestu, pot pa, ki smo jo ubrali, pravilna. V prihodnje bo le organizirana kvaliteta obvladala trg s kmetijskimi pridelki in mu odgovarjala. Mi smo to kvaliteto že v veliki meri dosegli. Kot taka pa mora biti tudi odgovarjajoče plačana. Potem ne bo več nobene ovire za še plodnejši razvoj krožka in za še boljšo kvaliteto njegovih produktov."

Navzoči odposlanci koroških kmetijskih ustanov, direktor Bergmann, dipl. ing. Gorton in dipl. ing. Kniebernig so v svojih prispevkih izrekli priznanje prizadevanjem krožka in mu v imenu ustanov, ki so jih zastopali, zagotovili nadaljno naklonjenost in pomoč, kar bo samo pospešilo nesebično prizadevanje upravnega odbora pod predsedstvom Mirka Nachbarja in nadzornega odbora pod predsedstvom zborničnega svetnika Mirka Kumra.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu

V a b i l o

na božično igro

HENRIK, GOBAVI VITEZ

(F. Ksaver Meško)

na Štefanovo 26. decembra ob pol treh in pol osmih zvečer

pri Miklavžu v Bilčovsu

O B J A V A

SLOVENSKE GIMNAZIJE

Na Državni gimnaziji za Slovence zaključimo 1. tromesečje 9. decembra 1967 z razdelitvijo spričeval.

V soboto 16. decembra 1967 je ob 10. uri dopoldne v Modri dvorani Doma glasbe občni zbor „Združenja staršev". Istega dne popoldne od 13. do 17. ure je na šoli „Dan staršev". Starši imajo priložnost, da se z vsemi profesorji pogovorijo o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo

N O V T O L M A Č

Te dni je prof. Janko Messner v Celovcu prejel dekret, na podlagi katerega je priznan za sodnijsko zapriseženega tolmača za slovenski in srbohrvatski jezik.

Robert Kropivnik med desetimi najboljšimi športniki na Koroškem

V četrtek minulega tedna je deželni glavar Sima ob navzočnosti deželnega športnega referenta, namestnika deželnega glavarja, dr. Kerstniga priredil sprejem za 10 najboljših športnikov koroške leta 1967. Najboljše športnike 1967 so pred tem izvolili koroški športni novinarji. Med deset izvoljenih najboljših športnikov se je uvrstil tudi naš rojak Robert Kropivnik iz Beljaka.

Robert Kropivnik je bil s tem izvoljen za najboljšega koroškega športnika v lahki atletiki. V tej športni disciplini je že dvakrat zasedel drugo mesto v državnem prvenstvu v teku čez ovire na dolžini 400 metrov. Kropivnik je član avstrijskega državnega moštva v lahki atletiki in je v tem svojstvu na Koroškem že več kot dvanajstkrat zasedel prvo mesto. Njegova posebna odlika je izenačenost.

Prvo mesto med koroškimi športniki so športni novinarji prisodili Eriki Schinegger. Po vrsti pa ji med desetimi najboljšimi športniki Koroške v letu 1967 sledijo dvojica kajakašev Hlemar Steindl in Heimo Müllneritsch, nadalje Otmar Braunecker, Willi Rainer, Oskar Habenicht, Sepp Puschnig, Stefan Sodat, Gottfried Lexer in Robert Kropivnik.

Volitev se je udeležilo 29 koroških novinarjev. V svojem nagovoru pri sprejemu je namestnik deželnega glavarja dr. Kerstnig izvoljene imenoval diplomate, ki svojo domovino v svetu dostojno zastopajo.

France Nachbar petinšestdesetletnik

Pred nedavnim je France Nachbar, pd. Jop v Cirkovčah praznoval svoj rojstni dan, s katerim je izpolnil 65 let starosti. Ker je jubilant zvest bralec našega lista, ker je sodil v svojih mladih letih med vidne prosvetne delavce v okolici Pliberka in ker je priljubljen in spoštovan tudi v širši okolici, čutimo potrebo, da mu z naknadnimi čestitkami posvetimo nekaj vrstic priznanja in zahvale.

France Nachbar izvira iz znane Kropove družine v Vidri vasi. S svojo ženo je začel kmetovati na srednji kmetiji pri Jopu. Iz njunega zakona je zraslo 12 otrok, od katerih jih živi 10, ki so sedaj vsi preskrbljeni, sedem od njih pa že poročenih. Tako je Franc ob svoji petinšestdesetletnici v vrsti svojih ožjih sorodnikov imel okoli sebe zbranih kar 23 vnukov in vnukinj. Z njimi ima največje veselje.

Obilna družina je od Franceta zahtevala trdo delo in skromno življenje. Ob delu na kmetiji, s katerim družine ni mogel prerediti in vzgojiti, je poiskal stranski zaslužek. Postal je zastopnik zavarovalnic, kjer se je tako uveljavil, da je pozneje postal zavarovalni inšpektor. Kakor v svoji mladosti je tudi sedaj z vsem srcem predan naši narodni družini na Koroškem in je v istem duhu vzgajal tudi svoje otroke. Med njegovim delom v SPD »Edinost« v Pliberku je treba zlasti omeniti, da je 10 let upravljal društveno knjižnico, s pomočjo katere se je tudi sam izobrazil ter vsestransko izgradil. Tudi pozneje, ko je moral zaradi let društveno delo pustiti, je ostal zvest in spodbuden društvenik, ki ga vsa leta ne manjka na nobeni prireditvi in ki na nje vabi in pripelje tudi druge.

V A B I L O

Zveza slovenskih absolventov visokih, srednjih in višjih strokovnih šol vabi svoje člane in nečlane na občni zbor 28. decembra 1967 ob 9. uri dopoldne v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu.

Po občnem zboru bo zanimivo predavanje: Dravske elektrarne in njihova medsebojna povezanost.

Odbor.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

BORLJE. — Srednja Ziljska dolina je v Borljah dobila svojo porodnišnico. Uredila sta jo zakonca Jank, katerih žena je babica. Porodnišnica, ki je sodobno opremljena, je bila odprta 1. decembra tega leta.

ZAHOMEC. — Prvak tukajšnjega športnega društva Janko Zwitter je v okviru tekem za prvenstvo Salzburške v specialnih smučarskih skokih na Riedingtal-skakalnici na Hochkönigu v nedeljo zasedel tretje mesto. Minuli torek je z 19 člansko avstrijsko ekipo odpotoval na trening na velikih skakalnicah v St. Moritz. Od mladega skakalca, ki je že zavzel mesto prvaka med koroškimi juniori, pričakujemo to zimo nova presenečenja in zmage.

BELJAK. — V teku koncentracije avstrijskih mlekarn sta se minulo soboto spojili mlekarski zadrugi Beljak in Spittal. Na občnem zboru s 1600 udeleženci, ki sta jih mlekarni dovozili z avtobusi, je bila odobrena tudi graditev velike sirarne z zmogljivostjo 100.000 litrov mleka dnevno. Sirarna bo stala 66 milijonov šilingov. Eno tretjino tega zneska bodo plačali člani zadruge.

BISTRICA V ROŽU. — Bistriška elektrarna bo dobila polnoavtomatizirano računsko napravo, ki bo pozneje delala tudi za elektrarne Rožek, Borovlje in Anin most. Ta baje edinstvena naprava v svetu je delo avstrijskih inženirjev in bo stala 5 do 6 milijonov šilingov. Omogočila bo, da bo vse štiri elektrarne v Rožu opravljalo samo 50 ljudi, ki bodo stanovali v novem naselju pod Velinjo vasjo.

CELOVEC. — Magistrat je zaključil letošnjo gradbeno sezono. V tej sezoni je mesto zgradilo 14 razredno ljudsko in 24 razredno glavno šolo v Annabichlu, in 10 poslopij z 938 stanovanji, od katerih je 254 zgotovljenih. Poleg tega je položilo asfalt na 10 km cest, postavilo 500 novih cestnih svetilk in zgradilo 7 km odvodnih kanalov. Za vse to je dalo gradbenemu gospodarstvu 297,7 milijona šilingov.

VELIKOVEC. — Sindikalna organizacija v okraju šteje 3782 članov. Na okrajnem občnem zboru je bil za predsednika ponovno izvoljen deželni poslanec Josef Lubas.

GLOSARJEVI ZAPISKI:

Papirnati božič

Ne bomo razglabljali o globini in širini božiča. Drži pa, da darila gotovo še niso božič, kakor tudi ne božično drevo in dopust. Božič je družinski praznik. Vsaka družina mu daje posebno vsebino. Zunanji činitelji, komunikacijska sredstva, vplivi v veliki meri soodločajo pri tem, kakšen božič ljudje obhajajo.

Da je božič predvsem verska zadeva, to nas še ne opravičuje, da pri tem zanemarjamo druge vidike. Pod božičnim drevesom in ob njem naj bo tudi nekaj kulture, nekaj dobrega okusa, nekaj primernega, treznega zunanjega okvira.

Vendar za vse to pri nas ni vedno najboljše poskrbljeno. Ni vseeno, v kakšni obliki in na kakšen način se predstavi otroku (in odraslemu) vse to, kar je božič. Otroci prinesejo domov jaslice, ki so prava karikatura, za kulturno čutečega človeka pa žalitev. Po tramih odprtega, strganega hleva sedijo pisane kure z debelim petelinom v sredi, na drugem ptički vseh vrst, mačke, sove in še drugi zastopniki iz živalskega vrta. Vsepovsod pa stojijo, letajo, tekajo, sedijo, čepijo, slonijo, se igrajo angelčki: bosi angelčki, angelčki v mehkih copatah, angelci v dolgih in kratkih kikelcah, angelci, ki berejo iz debelih knjig. Sladki obrazki in toliko druge šminke naj bi opozorilo na blaženost dogodka, pa je daleč stran od vsakega resničnega življenja, od vsake resnice. Kaj ima vse to opraviti z božičem, bodo znali pojasniti morda tisti cerkveni ljudje, ki so med drugimi tudi prodajali tak papirnat božič otrokom. Je res potrebno, da cerkev sama širi tak kič? Morala bi širjenje take naslikane plaže svojim ljudem prepovedati. Tak trg nima več opravka z nikakšno kulturo in je brez odnosa do dogodkov, ki jih hoče ponazoriti.

Mogoče pa je strah, da bi potem ostale družine brez »krščanskih znamenj«, le prevelik?

Skrivnost rojstva, nastanek novega življenja nas vedno napolni z ganotjem. Koliko morejo izraziti iz lesa izrezljane podobe, ki sestavljajo jaslice, preproste, brez okraskov in odvečnih priveskov? Figure, ki tiči v njih človekova roka s svojim umetniškim delom ali vsaj z dobro voljo; iz ozadja diha neka človeška prizadetost in lepota kljub ali prav zaradi skromnosti. Take in podobne jaslice še najdemo in te pripomorejo, da božič doživimo.

Neodgovorno pa ravnajo tisti, ki bi morali pravilno razsoditi o vrednosti ali nevrednosti blaga, ki gre skozi njih roke. Morali bi vzgajati in oblikovati kulturni čut, pa posredujeto tak ničvreden kič našim družinam. Vselej pa je narejenost pri vzvišenih stvareh zelo blizu smešnosti.

-nsch

K O L E D A R

Petek, 15. december: Maksimin
Sobota, 16. december: Evzebij
Nedelja, 17. december: Lazar
Ponedeljek, 18. december: Gracijan
Torek, 19. december: Urban
Sreda, 20. december: Evgenij
Četrtek, 21. december: Tomaž

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava, 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 2021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Nihče ni „normalen"

Človeško družbo si zamišljamo navadno sestavljeno iz bolj ali manj enakih posameznikov. V resnici pa jo sestavljajo sama »nenormalna« bitja. Kajti v nečem vsakdo od nas prav gotovo odstopa od norme.

Vzemimo npr. okus. Skupina znanstvenikov ga je preizkušala s phenylthiocarbamidom. Nekaterim se je zdel grenek, drugi so zagotavljali, da je brez okusa. Eden teh zadnjih je celo prisilil ženo (le-tej se je zdel grenek), da ga je vedno znova pokusila, ker je pričakoval, da bo uvidela svojo »zmoto«. Ker so te razlike splošne in se pojavljajo pri vseh človeških čutilih, kaže ta primer, kako utegnejo v določenih okoliščinah nastati konflikti zaradi fizičnih razlik, neodvisnih od našega vplivanja.

Reakcija na barve je prav tako različna. Rdeča barva more pojačiti utripanje žile in zvišati krvni pritisk, modra barva povzročiti prav nasprotno. Mnogi ljudje so za te dražljaje preobčutljivi, drugi so zanje nedovzetni. Tako utegne koga krvavo rdeč sončni zahod vsega prevzeti, drugi pa se ob pogledu nanj dolgočasi.

Različnost oči povzroča razlike vida, poleg tistih, ki jih ugotavljajo okulisti. Človek z ozkim vidnim poljem ne vidi ničesar, v kar skoraj naravnost ne zapiči pogleda. Če iščeta dva človeka — prvi s širokim, drugi z ozkim vidnim poljem — kratko vest v časopisu, jo bo prvi našel neprimerno hitreje kot drugi.

Prav tako kakor smo nagnjeni k temu, da imamo druge za telesno normalne ali nenormalne, namesto da bi pomislili, kako različne so telesne lastnosti, ocenjujemo tudi inteligenco ljudi veliko preveč splošno. Razdeliti ljudi kratko malo na pametne in neumne utegne biti v mnoge namene koristno, a nikakor ni natančno merilo njihove inteligence.

Ljudje, ki veljajo za zelo nadarjene, niso to nujno v vseh ozirih. Tako nikakor ne smemo misliti, da so bile npr. Einsteinove umske zmožnosti na VSEH področjih fenomenalne. Veliko izrednih matematikov je prav slabih v računanju na pamet. Sodeč po Einsteinovem otroštvu, je sodil tudi ta znameniti znanstvenik v to skupino. Njegovi starši so se celo bali, da ni povsem normalen, tako pozno se je naučil govoriti.

Ljudi moremo razdeliti po njihovi nadarjenosti za določeno duševno delo — učenje na pamet na primer, računanje itd. Splošno inteligenco pa je prav tako malo mogoče ocenjevati po točkah, kot moremo uvrstiti v to kategorijo ponija, dirkalnega in delovnega konja. Človeški duh je mešanica mnogih različnih duševnih zmožnosti, nagnjenj in lastnosti (neki znanstvenik jih je naštel 300), s katerimi smo obdarjeni bolj ali manj.

Neki učitelj je pripeljal v specialno bolnišnico slaboumnega dečka. Eden od testov je bila strukturalno psihološka preizkušnja zmožnosti predstavljanja, pri kateri je bilo treba zložiti neenakomerno razrezane dele v celoto. Učitelj je za to potreboval 18 minut, pri čemer je bil sila nespreten, slaboumni deček je nalogo opravil v eni minuti.

Mnogi slaboumneži imajo odličen spomin — eden od njih je npr. vsakega novega znanca povprašal po rojstnem datumu vseh članov družine, materinem dekliškem priimku itd. Še po več letih je mogel vse podatke natančno ponoviti. Njegov spomin je bil tako zanesljiv, da ga je pri dvomljivih vpisih poklical na pomoč celo matičar.

Ti primeri dokazujejo, kako neodvisne druda od druge so različne duševne zmožnosti. Taki slaboumneži in geniji obenem niso nič drugega kot ekstremne izdaje nas vseh, močni na nekaterih področjih, slabi na drugih. Pri psiholoških testih mečejo v isto skledo in imajo za inteligenco marsikaj, pri tem pa pozabljajo, da ima človek zelo različne duševne zmožnosti često v zelo različni meri.

Problematiko človeških odnosov bomo razumeli mnogo bolje, če se bomo zavedali teh številnih globoko zasidranih fizioloških razlik, zaradi katerih ne ravna, misli in čuti nihče od nas popolnoma enako kot drugi.

PRAVO ČASNO

mislite na božična in novoletna voščila, ki jih v obeh jezikih in bogati izbiri motivov dobite v knjigarni

„NAŠA KNJIGA"

Celovec Wulfeng.

Možgani upravljajo z umetnimi rokami

Skupina ruskih znanstvenikov je izdelala protezo, ki deluje po poveljih, ki jih dobiva iz možganov. Pohabljeni človek, opremljen s tako umetno roko, jo premika in giblje z njo brez posredovanja kakega drugega sredstva, ampak s samo mislijo — natanko tako, kakor bi ravnal s pravo »živo« roko.

»Mišice« te umetne roke so električne, kar ni nikaka tehnična novost. Presenetljivo pa je, da jih upravljajo »biološki toki«, torej slabotni električni sunki, ki prihajajo iz možganov in na katere umetna roka pravilno reagira.

Možnosti uporabe bioloških tokov v prihodnosti so velike: stroji bodo ubogali naravnost na misel, ne da bi jim bilo treba mehanično posredovati povelja.

Rdeči sneg

Rdeči sneg ali mlečni dež, so to šale? Nikakor ne. 21. maja 1959. leta so prebivalci čauskega okraja v Belorusiji bili priče nenavadnega pojava: nekaj ur je padal dež rumene barve. Ko je prenehalo deževati, se je pojavila na lužah rumenkasta usedlina.

Podoben pojav so opazili v Franciji. Nepričakovano so se pojavili na nebu oblaki temnordeče barve. Iz njih se je ulil „krvavi" dež in prestrašil prebivalstvo.

V deželah severa pada včasih rdeči sneg, na Spitzbergih in v zahodnoevropskih goratih predelih pa pada večkrat sneg zelenkaste barve. Vse te zagonetne pojave izzivajo močni vetrovi, oziroma zračni viharji, ki dvigajo z zemeljske površine in nosijo v velike višine in razdalje drobno rdečo glino ali fin rumen pesek, ki pada potem z dežjem ali snegom in ga ustrezno obarva.

Analiza je pokazala, da je prah rumene barve, ki je padal v Belorusiji, prišel iz Sibirije. Takšni oblaki prahu so večkrat izzivali dolgotrajne zamračitve Sonca in Lune.

Dež prinaša večkrat s seboj tudi precej nenavadna darila. Nekoč so na Danskem v času 20 minut padali z neba živi raki, ki jih je potegnil zračni vrtinec iz nekega bazena; nad delom Španije pa je nekega dne začela deževati pšenica, ki jo je vihar odnesel iz skladišča v Maroku, ki ga je podrl.

Letalo na nožni pogon

Skupina japonskih študentov je izdelala letalo s pogonom na pedala. Z njim je enemu izmed študentov uspelo vzleteti 2 metra visoko in preleteli 10 metrov.

To je bil japonski rekord za letalo te vrste. Studenti so po tem uspelem poletu izjavili: „Delo bomo nadaljevali, dokler ne bomo z letalom na nožni pogon preleteli cel kilometer v višini 6 metrov."

Studentje delajo poskuse na tokijskem letališču Sofu. V svoje letalo na nožni pogon ležejo trije študentje in z vso močjo poganjajo pedale, dokler se ne dvignejo v zrak.

Nakit v ogledalu stoletij

Težko je reči, kdaj se je človek prvikrat začel zanimati za barvaste kamne. Zelo verjetno je bilo to že ob samem začetku človeškega razvoja. Ena od bistvenih lastnosti, s katerimi se človek razlikuje od živali, je namreč ta, da si skuša življenje čimbolj olepšati in popestriti.

V obdobju zgodnjih civilizacij človeštva, pred začetkom rimske države so ljudje cenili drage kamne predvsem po tem, kako so ugajali njihovim očem. Nihče jih ni skušal razvrstiti po njihovi mineraloški pripadnosti. Dandanes jih cenimo zaradi njihove lepote, trajnosti in redkosti.

Že od nekdaj so jim ljudje pripisovali vse mogoče lastnosti. Prinašali naj bi srečo in nesrečo, ščitili nosilca pred zlimi duhovi in zdravili bolezni. Čeprav je to praznoverje v teku stoletij izginilo, so sledovi še ostali. Legenda pravi, da prinašajo opali nesrečo, in še danes je vera vanjo tako močna, da mnogi ljudje nočejo imeti nobenega nakita z opali. Le redki vedo, da je ta prazna vera nastala pred razmeroma kratkim časom in ima svoj izvor v romanu Walterja Scotta „Ana z jastrebovega gradu", ki opisuje fantastično zgodbo o lepi plemkinji in zlem opalu. Nasprotno pa je bil v prejšnjih časih opal čislan kot kamen lepote in čistosti in naj bi lastnika ščitil pred boleznijo. Pravtako mnogi še vedno trdijo, da prinese slavni modri diamant Hope vsakemu svojemu lastniku nesrečo. Ta vera je seveda povsem brez podlage, vendar razumljiva, če pomislimo, koliko skrbi in negotovosti lahko povzroči posest takšnega kamna, ki je vreden skoraj 900.000 dolarjev.

Mnogi dragi kamni so vplivali na potek zgodovine. Tako je bil n. pr. škandal zaradi diamantne ogrlice eden izmed vzrokov za padec Marie Antoinette in Ludvika XVI. ter začetek francoske revolucije.

Toda to vse pripada preteklosti. Čeprav je danes na tržišču več dragih kamnov kot kadarkoli prej, nam poleg svoje lepote, ki nam zaljša življenje, pomenijo komaj kaj več kot eno izmed neštetih oblik lastnine.

DROBNE ZANIMIVOSTI

● Edini angleški zakon, ki ga ni nihče nikdar prekršil, je zakonska določba kralja Henrika IV. iz leta 1410. Z njo prepoveduje kraljevim podanikom, da bi spreminjali navadne kovine v zlato.

● Največjo sidro v zgodovini ladjedelništva so izdelali za ameriško letalonosilko Forrestal, ki je bila nedavno hudo poškodovana v Tonkinškem zalivu. Vsako sidro tehta 30 ton in je dolgo več kot štiri metre.

● Rusi so imeli v ujetništvu francoskega oficirja celo stoletje in še en dan. Ob Napoleonovem pohodu na Rusijo je leta 1812 prišel v rusko ujetništvo stotnik Savain. Zaprli so ga v taborišče v Saratovu. Burbonci, ki so znova zasedli prestol po Napoleonovem padcu, se za usodo Napoleonovih vojakov in oficirjev, raztresenih po vsej Rusiji, niso brigali. Potem ko je prebil v strogi konfinaciji 60 let, so Savainu dovolili, da se je — še vedno pod stražo — naselil v hišici z vrtom, kjer je večinoma pisal pesmi. Leta 1912, točno po sto letih in enemu dnevu, kar je prišel v ujetništvo, je v starosti 144 let stotnik Savain umrl. Pokopali so ga v Saratovu.

● Poljski in saški kralj Avgust II., imenovan Močni, je imel 355 otrok, od tega 354 nezakonskih. Njegov edini zakonski sin je bil Avgust III., ki mu je sledil na prestolu obeh dežel.

● Tam, kjer se danes razprostira Severno morje, je bila v davni zemeljski zgodovini suha zemlja. Temza se je tedaj izlivala v Ren nekako na današnji plitvini Doggerbank. Obala Severnega morja se še vedno pogreza. V zadnjih 10.000 letih se je znižala za najmanj 20 metrov.

● Po uradni statistiki Združenih držav Amerike je točno 23.559 načinov, kako si lahko Ameriški državljan prisluži sredstva za preživljanje.

● Miš je prišla skozi glavna vrata vladne palače v Pooni (Indija) naslednjo noč, ko je bombayski guverner Sir Robert Grant umrl, in sicer točno ob uri, ko je šel pokojnik na svoj običajni večerni sprehod. Stražar pri vratih je mislil, da se je v miš naselil duh umrlega guvernerja in jo je strumno pozdravil. Poročajo, da se je miš pojavljala vedno ob istem času pred vrati še 25 let (1838 do 1863) in vedno jo je sprejel vojaški pozdrav.

ALBERT HALPER: (Nadaljevanje)

Stavkokaz

Spet je odprla radio. „Poj, taksi, poj," je zapela in, bog mi je priča, ta ženska je imela globok in krasen glas. Pela je in ni mogla skriti, da je srečna. Pomislil sem, da je po vsi priliki dobila kup denarja od očeta ali kaj podobnega.

„Čujte!" me je poklicala z zadnjega sedeža. Veste kaj?"

„Kaj?" sem vprašal, ne da bi se obrnil.

„Otroka bom rodila," je rekla s pojočim glasom, „pa se počutim tako zelo srečna."

Tedaj sem vedel, da je pijana. Steherno dekle, ki je srečna zaradi otroka, je ali pijana ali neumna. Po mojem je bila zmešana.

Povedal mi je naslov in ustavil sem se pred ordinacijo nekega zdravnika. „Tukaj, dragi," je rekla in mi dala dva dolarska bankovca. „Le obdržite ostanek, lepotec." Stopila je k vratom in pozvonila. Odprla ji je zala bolniška sestra in duri so se zaprle za njo.

Kakšna napitnina! Dolar in dvajset centov! Vzel sem si nekaj časa in stopil v kavarno na Bank Streetu, da kaj malega zaužijem. Za točilno mizo je sedelo nekaj fantov in me čudno pogledovalo pa sem jedel brez teka. Vstal sem, plačal in odšel. Prekleto, saj sem stavkokaz, sem si rekel.

S tretjo brzino sem odpeljal proti vzhodu. Ko sem privozil do Četrte avenije, sem začul glasno vpitje in trušč. Izstopil sem na University Placeu in pustil motor vžgan. Peš sem krenil v Četrto avenijo.

Tu je bilo zbranih najmanj tri sto šoferjev. Zažgali so tri taksije, velika množica pa jih je s pločnikov zvedavo opazovala. Pretepli so nekaj šoferjev, toda ti so jih nagnali nazaj s kamenjem. Videl sem, da mendrajo nekega kifeljca. Podrli so ga na tla in mu raztrgali plašč na drobne koščke. Morali bi jim videti obraze! Kifeljc je segel po revolverju, toda stopili so mu na roko. Venomer so vpili nadenj. Pridružil sem se jim in jel vpiti z njimi. Neki kifeljc je pristopil k meni in udaril sem ga. Že isti mah pa sem dobil udarec za uho in zgrudil sem se na cesto. Dva fanta sta mi pomagala na noge in za trenutek sem se usedel na robnik in se z obema rokama zgrabil za glavo. Bil sem na pol v nezavesti, vendar sem duhal smrad zažgane gume, olja in bencina. Ves ta čas se je množica nečloveško drla.

Spet sem se dvignil, toda to pot so prijezdili kifeljci na konjih. Pričeli so udrihati levo in desno. Bilo je strašno. Nekemu mlademu fantu je viselo uho le še na koščku mesa. Držal si ga je z roko in ga skušal prilepiti nazaj. Toda kifeljci so bili spet pri njem in ga v drugo udarili. Ženske, ki so stale na pločniku — med njimi je bilo nekaj prav čednih — so jele vpiti kifeljcem naj ga puste na miru. Ena je stopila celo h konju in se pričela prepirati z enim od njih.

Tedaj pa so prišli gasilci in skušali pogasiti ogenj. Cevi so napeljali iz Desete in Enajste ulice, toda ko so spustili po njih vodo, avtomobili niso bili vredni več niti deset centov. Vsa množica je krenila proti Union Squaru. Stopil sem za njimi, tedajci pa sem se na vsem lepem spomnil, da sem niže spodaj parkiral avto. Spet sem jel misliti na Ethelo in otroka.

Vrnil sem se k avtomobilu in se odpeljal na zapad. Našel sem stranko in jo odpeljal v Štiriinpetdeseto ulico. Dobil sem dvajset centov napitnine. Žepe sem imel že težke od srebra, zategadelj sem stopil v neko restavracijo in ga zamenjal za papir. Počutil sem se neprijetno in nisem denarja niti dvakrat preštel, zakaj blagajnik me je nekam čudno gledal. Tako me je bržkone prevaril za petindvajset centov, ker sem se spomnil...

Začul sem vpitje na Sedmi aveniji. Planil sem iz restavracije in jo pobrisal z avtomobilom. Nisem se ustavil vse do šestdesete ulice. Da bi si umiril živce, sem križaril po praznih stranskih ulicah. Po malem je začelo deževati. Poklicala me je neka stranka, vendar se nisem ustavil, ker še nisem bil dovolj miren. Čez kako minuto sem že imel drugo stranko, to pot za Dvaindevetdeseto ulico. Ko sem jo odložil, je za trenutek jenjalo deževati. Spet sem se počutil dobro. Toda bil sem lačen, ker nisem razen sendviča v kavarni na Bank Streetu še ničesar jedel. Zatorej sem odšel v neko točilnico v Triindevetdeseti ulici, poprej pa sem pustil svoj klobuk v avtu.

Ko sem vstopil, so šoferji tovornjakov, ki so stali kraj točilne mize, takoj opazili, da sem šofer taksija. Nas je kaj lahko spoznati. Nam, šoferjem taksijev, se hlače na zadnji plati zmerom nekam čudno bleščijo. Tega bleska ni moč točno opisati, toda vem, da nas zmerom izda. Zgodi se, da se kdaj pa kdaj, ko se sprehajam s svojo ženo in zagle-

Zavijanje daril

O izbiri in pravočasnem nakupovanju daril smo na tem mestu že govorili, zato tega ne bomo več ponavljali, pač pa bi povedali nekaj besed o zavijanju daril. Ko ste jih nakupili, ste jih skrivaj prinesli domov in skrili, zdaj samo še razmišljate, kako bi jih zavili in okrasili, da bodo pod drevesom izgledala čim lepše. Gotovo imate sami dosti izvirnih zamisli in je najbolje, če jih kar uresničite, ker boste gotovo zadeli prav. Če pa ste za kakšno darilo le še v dvomih, kako bi ga aranžirali, dajemo nekaj napotkov.

Z živopisanimi igračami si ni treba delati skrbi. Kar takšne, kot so, jih postavite pod drevo. Majhen voziček naj bo le opremljen z imenom obdarovanca; prav tako punčka, ki ji v roko stisnete listek z imenom njene bodoče »mamice«. Skratka, vse lepe igrače so lahko pod drevesom brez vsakršnega okraska Prav tako smuči, sanke, drsalke in pisane žoge.

Darila, ki ste jih kupili s škatlo vred (in vam jih niso že v trgovini primerno zavili), zavijte v ustrezen papir in zavežite s srebrno ali zlato nitjo. Nit naj bo tolikšna, da boste lahko napravili iz nje še bogato pentljo. Če nameravate postaviti pod drevo več takih zavitkov, lahko uporabite papir različnih barv. Če ste izbrali vzorčast papir, potem uporabite za pentljo (namesto srebrne ali zlate nitke) svilen trak take barve, ki se najbolje ujema z vzorcem papirja. V takšen papir lahko zavijete tudi kos blaga za jutranjo haljo, krilo, predpasnik, dokolenke itd.

Drobna darila (zapestnice, prstane in podobno) lahko za šalo postavite najprej v jo in tako dalje, dokler bo šlo. Dosti zabave majhno škatlo, nato v večjo, potem v še večboste imeli, ko bo obdarovanec odvijal škatlo za škatlo, dokler ne bo prišel do čisto drobcenega darila. Lahko pa takšno darilo tudi obesite nezavito kar na drevo — seveda z imenom obdarovanca.

Knjige, slike in podobno zavijte kot škatle. Lepe vaze, krožnike, kipce ali okrasne figure iz keramike lahko postavite pod drevo nezavite, lahko pa jih zavijete v prozoren celofan papir.

Košarica s sadjem in steklenicami lahko ostane nezavita. Le na ročaj zataknite smrekovo vejico in zavežite bogato pentljo. Steklenice same se zavijajo v primeren papir, ki je v vratu prevezan s pentljo, navzgor pa se razširi v bogato nabran lijak.

K vsakemu darilu sodi manjša ali večja smrekova vejica, naravna ali posrebrena in seveda listek ali posebna kartica z imenom tistega, kateremu je darilo namenjeno.

Premogov prah

V zimskih mesecih ne kurimo le z drvmi, temveč tudi s premogom. Premog pa se hitro drobi in v drvarnici vam ostane precej prahu, s katerim ne veste, kaj bi počeli.

Napravite iz premogovega prahu brikete! Prah polijte z malo vode in ga dobro zmešajte z lopatico, dokler ga ne bo moč oblikovati v grude. Vsako grudo zavijte v časniški papir, da se osuši. Tako boste dobili brikete, ki jih boste s pridom uporabljali.

O pripravah za praznike

Samo še dober teden dni nas loči od božičnih praznikov. Torej se bo treba s premislekom lotiti vseh priprav.

Predvsem ne smemo pozabiti, da bodo prazniki letos trajali tri dni. Torej si moramo oskrbeti potrebno zalogo živil. Preglejte, kaj vam manjka od špecerijskih živil. Ne pozabite na kavo, morda škatlo mleka v prahu (za vsak primer!), nekaj konserv pastet, zaloge južnega sadja in končno tudi „tekoče sadje", tako v obliki alkoholnih kakor tudi brezalkoholnih pijač. Vsak bo seveda prilagodil seznam svojim potrebam, nakup pa priporočamo že kar v začetku prihodnjega tedna, kajti v zadnjih dneh bodo trgovine gotovo prenapolnjene.

Pazite na zalogo kruha. Kar korajžno ga kupite za vse tri dni. Starega boste malo opekli, pa bo spet okusen. Če nimate toasterja, opecite rezine kruha na kuhalni plošči. Še boljša bo zaloga žemelj. Stare žemlje bodo spet dobre, če jih boste rahlo zmočili in dali za nekaj minut v segreto pečico. Na mizo jih prinesite zavite v serviete in pripravljajte jih sproti.

Dan pred božičem naj bo uvod v praznovanje. Začnite s krasitvijo božičnega drevesca. To delo naj opravijo vsi družinski člani skupaj ali pa samo otroci. Njim bo to v posebno veselje. Seveda naj bo tudi miza slavnostno okrašena. Pogrnite jo z belim prtom in priložite za vsek pogrinjek bele serviete. Za dekoracijo mize imate neštete možnosti. Dekor je lahko droben po vsej površini ali pa „močan" samo iz okrašene jelkove veje. Pri dekoraciji se naslonite na družinske člane, predvsem šolarje. Pustite jih delati samostojno in jim le neopazno sugerirajte svoje želje.

Vseh priprav za praznovanje se lotite po skrbno pripravljenem programu, da bo šlo vse bolj gladko in da ne bo nepotrebnih zapletljajev.

Pazimo pri izbiri kuhinjske posode

Pri izbiri kuhinjske posode moramo biti zelo previdni, sicer lahko pride do zastrupljenj, ki so v najtežjih primerih celo smrtna.

Bakrena in medeninasta posoda ter pribor se kmalu prevleče z zelenim volkom, ki je zelo strupen. Tvorbo zelenega volka povzročajo kisline (kis). Mnogo nevarnejša kot kuhanje samo pa je navada, da jedi dalj časa puščamo v bakrenih posodah. Na deželi ponekod uporabljajo bakrene lonce za kuhanje marmelade. Med kuhanjem v bakrenih posodah pa razpadeta vitamina A in C. Vsaki nevarnosti se izognemo, če notranjo stran bakrene ali medeninaste posode prevlečemo s kositrom. To prevleko moramo obnavljati vsake 3 mesece.

Tudi **svinec** se raztaplja v kislih jedeh in lahko povzroča huda zastrupljenja. Bronaste posode starih Rimljanov so vsebovale 26 % svinca. V teh posodah so kuhali med, kar je imelo za posledico ne le črevesne krče, ampak celo sterilnost.

Posoda iz **cinka** je z zakonom prepovedana, ker se cink izredno lahko raztaplja. Tudi emajlirana posoda vsebuje svinec, cink in antimon, čeprav v dovoljenih količinah, zato so okruški take posode zelo nevarni. Okrušene posode raje ne uporabljajmo več.

Tudi **aluminijaste** posode naj služijo le kuhanju, jedi pa nikar ne puščajmo v njih. Kisle jedi lahko povzroče tvorbo strupov. Aluminijaste posode ne smemo čistiti s sodo. Vedno jo moramo zelo skrbno sprati z vročo vodo, da odstranimo morebitne ostanke raztopljenega aluminija.

Železne posode ne čistimo z vodo, ampak z mastjo, sicer zarjavijo.

Zelo dobre so posode iz jenskega stekla ali iz ognjevzdržnega porcelana. Zelenjavo in sadje režemo ali strgamo le z nerjavečimi noži in strgali iz kromovega jekla. Kovina, ki oksidira, namreč uniči C vitamin, kar spoznamo po rjavi barvi.

Punči in koktajli

■ VANILIJEV PUNČ: Kuhajmo poldrugi liter vode z 200 grami sladkorja, tenkimi rezinami polovice limone in nekaj vanilijevih palčic. Že zgoščeni pijači odstranimo dodatke (vanilijo in limone), prilijemo dva velika kozarca konjaka in serviramo vroče.

■ MARELIČNI NAPITEK. — 750 gr vloženih marelic narežemo na rezine, prelijemo z litrom belega vina, ¼ l mineralne vode in pustimo dve uri na hladnem. Če je potrebno, dodamo tudi nekaj sladkorja. Pred serviranjem prilijmo — če imamo — še majhno steklenico šampanjca ali kisle vode.

■ KOKTAJL. Tretjino čaše za vino napolnimo z zdrobljenim ledom, dodamo najprej rahlo žgan sladkor (tekoč) in nekaj kapljic limoninega soka. Kozarce napolnimo potem s sherry-brandyjem, dodamo rezino pomaranče in serviramo s slamico.

■ PUNČ. Litru močnega čaja dodamo sok 8 pomaranč, 2 limon, sladkor po okusu, pol litra ruma, nekaj žganja in segrejemo mešanico skoro do vretja.

■ JAJČNI PUNČ. — Žvrkljamo 6 rumenjakov s 60 gr sladkorja v prahu. Temu dodamo pol litra sladke smetane, ¼ l ruma in majhen kozarček likerja (vanilija). Vse skupaj žvrkljamo, da se nekoliko zgosti.

Poskusite!

Goriška potica

Vzemi za testo: 30 gr kvasa, 150 gr moke, ¼ litra mleka, 3 jajca, 80 gr sladkorja, nekaj naribane limone; nato vzamemo še: 350 gr moke in 120 gr masla. Za nadev: 70 gr čokolade, 1/8 litra mleka, 60 gr sladkorja, 120 gr zmletih orehov, 80 gr kruhovih drobtin cvrtih v 80 gr masla, nariban limon in dišave po okusu.

Najprej pripravimo testo s kvasom, mlekom in sladkorjem. Tej zmesi dodamo še ostalih 350 gr moke in 120 gr masla. Testo razvaljamo za prst na debelo na oljnatem ali belem papirju, ki smo ga posuli z moko (lahko tudi na prtu, posutim z moko). Na to plast raztegnemo nadev, ki ga pripravimo takole: čokolado segrevamo na ognju v mrzlem mleku in jo večkrat premešamo, dokler se ne raztopi; ko je mlačna ji pridenemo sladkor, orehe, riban kruh, limone in dišave. Nadev mora biti vlažen. Testo z nadevom zavijemo in ga položimo v z maslom namazan in z moko posut model, kjer ga pustimo še enkrat vzhajati in ga nato pečemo v neprevroči pečici.

Drobni nasveti

■ Povoščeno platno bo držalo dalj časa, če ga večkrat očistite s krpo, ki ste jo namočili v hladno mleko.

■ Preslane juhe ali omake omilimo z zakuhanim krompirjem, mlekom ali smetano. V preslano mesno juho zažvrkljamo surov beljak, ki bo vpil dobršen del soli. Juho nato precedimo.

■ Krpo za loščenje parktea hranite vedno v pločevinasti škatli, ki mora biti zaprta, če ne, postane krpa trda in neuporabna.

■ Jabolčna pita bo boljša, če uporabite za nadev trda jabolka, ki imajo dosti soka.

■ Čebula se bo lepše pražila, če jo pred tem povaljate v moki.

■ Kadar vam ostane bel kruh, ga nikar ne zavrzite. Posušen, na kocke razrezan kruh, je odlično nadomestilo rezancev v juhi.

■ Da ne boste povzročali neprijetnega škrtanja ključa v ključavnici, kanite vanjo nekaj kapljic olja, ključ pa le nalahno premažite.

■ Da boste navlaženo perilo lahko hitreje začeli likati, ga namesto s hladno vodo poškropite s toplo.

■ Zavese iz lanenega sukanca bodo spet imele svojo prirodno barvo, če jih izperete v mlačni vodi, ki ste ji dodali skodelico močnega čaja.

■ Keksi bodo dolgo ostali sveži, če jih zavijete v masten papir, shranite v kovinski škatli ali posodi.

■ Prah boste odstranili s knjig s svileno krpo.

■ Pri pranju posode dodajte vodi za izpiranje nekoliko kisa. Posoda se bo lepo bleščala.

■ Pospravljanje jemlje mnogo časa. Svetovala bi, da najprej pospravite postelje. To da stanovanju takoj urejen videz. Vsak dan pobrišite prah po opravi, kjer se najraje nabira, in natančno počistite enega od stanovanjskih prostorov: odmaknite pohištvo, pobrišite pod omarami in posteljami, stresite preproge in, če je potrebno, pološčite parket. Za smeti si preskrbite manjše vedno ali košaro, da vam ne bo treba vsak trenutek tekati k smetnjaku.

---

dam pred sabo moža s tem bleskom na zadnjici, obrnem k ženi in ji rečem: „Stavim dva proti eni, da je ta fant šofer taksija." Ethel ve, da ne stavim rad, zato se navadno razjezi name. „Ali res ne moreš vsaj tedaj, ko ne delaš, pozabiti na svoj zoprni poklic?" me vpraša. To me najčešče razjezi, vendar pa se zavedam, da je nemirna zaradi operacije, zatorej ne vzrojim.

Ko sem sedel in naročil krožnik juhe, sem opazil, da so me spregledali. Eden od njih je postal glasnejši. „Stavim, da je stavkokaz," je rekel. Besen sem se okrenil k njemu. „Prekleto, pa kaj tedaj, če sem?" sem ga nadrl. Bil sem razburjen pa sem mu povedal vse o svoji ženi in otrokoma o tem, v kakšni nepriliki sem se znašel. Kuhar je prišel iz kuhinje in me čudno gledal. Na koncu sem gotovo vpil. Fant, ki me je prej imenoval stavkokaz, ni vedel, kaj naj reče, pa je brez besede obsedel in se zastrmel v točilno mizo.

„Dobro, dobro," je rekel čez čas, želeč prekiniti s tem. „Hudiča je dobro," sem ga nadrl in odšel.

Kuhar se je zadrl za mano, naj plačam, jaz sem mu pa rekel, naj pride ven, da bom vraga izbil iz njega. Potlej je utihnil in se ni več ganil.

Stopil sem v avto in križaril dobrih petnajst minut, da sem se ohladil. Bil sem tako besen, da sem se hotel s šestdesetimi miljami na uro zabiti v najbližji zid. Toda ko me je poklicala nova stranka, sem se pomiril. Pomislil sem na Ethelo in otroka in si rekel, da se ne smem vesti ko bedak.

Tako sem odpeljal stranko in si ohladil svoj bes. Spet je začelo deževati. Dobil sem novo stranko. Odpeljal sem nizdol proti mestu. Imel sem polno dela. Vozil sem brez počitka do osmih, tedaj pa sem kupil časopis, da bi vedel, kako napreduje stavka. Iz naslovov sem izvedel, da se še ni premaknila z mrtve točke. Precej je pisalo o izjavah lastnikov avtomobilov, o sindikatih podjetij, toda mi vsi smo vedeli, kakšni so sindikati. Fantje so se še vedno borili. Ustavil sem avto v neki stranski ulici in prečital članek do poslednje vrstice. Ko sem čital o spopadih in nemirih, pa o požigu avtomobilov, sem bil tako razburjen, da sem hotel zapeti in zavriskati od sreče. Tedaj pa sem se spomnil, da sem stavkokaz in radostni občutek je v meni zamrl.

Ko sem pol ure kasneje zavozil v veliko garažo, je gospa Steur olajšano vzdihnila. „Hvala bogu," je rekla, „mislila sem že, da so vam zažgali voz."

Ko je zagledala poškodovan zaslon in razbite šipe, se ji je obraz zmračil. Jela je psovati stavkarje, da je kar grmelo. Še svoj živ dan je nisem slišal tako psovati. Rekla mi je, naj pregledam taksimeter, nato pa odidem domov, da se spočijem, a zjutraj naj se javim na delo. Ko je videla, koliko milj sem prevozil, me je pohvalila, vendar je še zmerom psovala stavkarje.

Domov sem prišel uro kasneje, utrujen ko pes.

Ko sem zaprl vrata, me je Ethel najprej vprašala, koliko sem zaslužil. Položil sem na mizo enajst dolarjev. To je bilo največ, kar sem kdaj zaslužil v enem dnevu. Pogledala me je in ni ničesar rekla. Jel sem ji zatrjevati, da ne bom več vozil, dokler traja stavka, tedaj pa sem začul, da joče v spalnici Sonny.

Ko sva sedla k večerji, je Etheli vendarle uspelo, da sem spregovoril. Povedal sem ji, da sem videl avtomobile v plamenih, da so me zaustavili in da so me Goldie in kifeljci komaj rešili, da me stavkarji niso pretepli. Nisem ji povedal, da sem udaril kifeljca in da so me pobili na tla. Žene čestokrat ne gledajo na stvari kot moški.

„Mar res misliš, da te bodo pustili v miru delati?" je naposled rekla. Tedaj pa sem se razburil ko sam zlodej. Jel sem vpiti. Nisem se mogel več zadržati. Povedal sem ji, da sem bil v kavarni, da pa nisem mogel jesti, ker so me čudno gledali. Pripovedoval sem ji o svojih občutkih in ji nekaj brbljal o megli, ki počasi pluje po ulicah, pa o Šestdesetih in sedemdesetih ulicah z zaprtimi hišami, katerih bogati lastniki prežive zime doli na Floridi ali v Evropi. Spominjam se, da sem vstal in vpil nanjo preko mize.

Otroka sta začela jokati v spalnici. Ethel mi je nekaj zavpila, vendar nisem mogel prenehati.

„Grom in peklo," sem vpil. „Končal sem. Saj nisem edini šofer taksija, ki mora skrbeti za ženo in otroke. Končal sem, ti pravim. Kaj misliš kako se počutim, ko sedim za volanom in služim denar, medtem ko moji prijatelji stavkajo? Pravim ti, da sem končal. Ne bom se več javil na delo, ne jutri, ne pojutrišnjem. Nič mi ni mar, pa četudi poginemo od lakote. Razbijal bom po ulicah z drugimi, ker je med njimi moje mesto. Pomagal jim bom razbiti in zažgati vsak prekleti taksi, ki ne bo stavkal!"

Tedaj sem povedal Etheli tisto, kar sem si obljubil, da ne bom nikomur povedal.

Povedal sem ji, da sem, prej ko sem se vrnil v garažo, parkiral v neki stranski ulici in s ključem poškodoval zaslon svojega avtomobila in z lastnimi rokami razbil vse šipe. To sem ji povedal. Vprašala me je, zakaj sem to storil, a ji nisem znal odgovoriti.

Tedaj sem zavpil glasneje kot poprej: „Človek mora spoštovati samega sebe, veš! Nikar ne misli, da sem s stavkokazi!"

(Konec)

PETER CHENEY:

Gospodar zvezd

V začetku 18. stoletja je živel v severnem delu pokrajine Šan-Si neki Huang Čen, ki je samega sebe imenoval Gospodar tisoč zvezd.

S svojimi sedem tisoč suličarji je ropal in jemal »davek za varstvo«, kar ga je posebno zabavalo.

Na drugi strani Doline cvetja je živel Li Tok, Huang Čenov tekmec, človek brez vsakega smisla za smešno. Oba se nista bala ničesar, razen drug drugega in v štiridesetih letih hajdukovanja nista spregledala nobene priložnosti, da drug drugemu storita kaj hudega, to pa sta opravila z največjo spoštljivostjo, kakršno je mogoče pričakovati samo od kitajske gospode.

Nekega dne, po dobrem kosilu, je Huang Čen zagledal, da se približuje eden izmed njegovih jezdecev. Človek je padel s konja nekaj korakov pred Huang Čenom in se komaj privlekel do gospodarja. Iz prsi mu je molela zlomljena puščica.

— O, Lunin oče! — je vzkliknil ranjenec. — Čuj me, gospodar, naj garjavi psi oskrunijo grobove mojih prednikov, toda to jutro, medtem ko je bila rosa na travi, je prišel Li Tok s tisoč suličarji v Dolino cvetja in zažgal zlati paviljon, ki si ga ti zgradil preteklo leto!

Huang Čen je sklenil roke nad svojim trebuhom in mirno rekel:

— Naj te to skrbi manj kot puščica v tvojih prsih. Pojdi in umri v miru!

Ko je ranjenec odšel, je Huang Čen začel globoko razmišljati. Vsi okoli njega so molčali. Kmalu je prispel Čen Hun, eden izmed Huangovih stotnikov s šestimi vojaki, ki so pobegnili potem, ko so zaman poizkušali, da bi obvarovali zlati paviljon.

— Svetlost, — je rekel Čen Hun, medtem ko se je vrgel na tla in si pokrival z roko rano od sulice na levem boku, — ostal sem živ samo zato, da bi nekega dne udaril prekletega Li Toka. In čeprav je od zlatega paviljona ostal samo pepel, ti vendarle nekaj prinašam! — Pokazal je na starca, ki je stal ob strani. — Ta človek, o Lunina senca, je najslavnejši zdravnik v vsej Kitajski. Sam veliki Ho Tang mu je odrezal jezik, da ne more nikomur izdati svojih skrivnosti. Njega smo, Veliki učitelj, ujeli, ko je skupaj s šestimi sužnji potoval v palačo Li Toka.

Huang Čen se je smehljal:

— Mar Li Tok potrebuje zdravnika?

— Veliki gospodar, Li Toka je strah, ker se je v spodnjih krajih pojavila kuga, ta človek pa je edini zdravnik na Kitajskem, ki jo zna ozdraviti.

Huang Čen je pritrdilno prikimal, nato je pogledal zdravnika, ki je — z rokami v širokih rokavih svoje obleke iz rdeče svile — topo strmel predse. Huang Čen ga je dolgo opazoval in njegove izkušene oči so se ustavljale zlasti na zdravnikovem obrazu, posušenem kot pergament. Nenadoma se je pričel smehljati, poklical je svojega stotnika Vanga in mu dolgo nekaj šepetal.

— Odpeljite zdravnika, — je rekel nato — in ga zaprite v bambusovo kletko. Naj se mu nihče ne približa, ker je to velik zdravnik in pomemben človek, ki se ga ne sme dotakniti roka nevrednega.

Zvečer, ko so prižgali lampione, je Huang Čen poklical svojo hčerko Rožnati biser.

— Hčerka moja, ti veš, kakšna otrokova vrlina je ubogljivost in vdanost očetu. Podobna je svetlobi zvezd in vodnih lilij. Poslušaj me skrbno, hčerka moja, ker te ne želim izgubiti. Jutri boš — samo v spremstvu šestih suličarjev — odšla v nosilnici v Dolino cvetja. Tam te bodo zagledali Li Tokovi ogleduhi in ko bodo ugotovili, da te varuje samo nekaj suličarjev, te bodo ugrabili in odvedli k Li Toku. Šla boš z njimi brez odpora, ker zaupaš modrosti svojega očeta. A ko boš dva dni pri Li Toku, boš rekla njemu ali njegovi ženi ali komurkoli v hiši, da se čutiš bolno. A sedaj pojdi v miru, Rožnati biser!

Hčerka se je Huang Čenu trikrat priklonila.

Naslednjega dne, bilo je na večer, je sel na prepotenem konju prinesel Li Tokovo sporočilo:

»Huang Čenu, Gospodarju nebes, ljubljencu bogov.

O, Huang Čen, jaz, nevredni Li Tok, ki nisem vreden, da bi poljubil podplate tvojih čevljev, čeprav so morda umazani od blata, ti pošiljam pozdrave in sporočilo.

Včeraj so moji suličarji našli v Dolini cvetja čudovito deklico, katere lepota jih je oslepila. Privedli so jo k meni in videl sem, da je to tvoja hčerka, čudoviti Rožnati biser.

Poslušaj me, o Huang Čen! Belega vola moraš privezati z močno vrvjo, a tvoja hčerka bi potrebovala močnejšo zaščito, ne le šest suličarjev. Ampak jaz ti jo bom vrnil, z vsemi častmi se bo vrnila k tebi, če mi vrneš tri posode iz kovanega zlata, ki so jih tvoji služabniki ukradli v moji hiši v Ho Pingu, in to polne zlatih taelov in dragega kamenja. Tri dni bom čakal sle, tvoja hčerka pa bo medtem živela z mojimi hčerkami in ženami in se z menoj sprehajala po vrtu. A če sli ne pridejo v treh dneh, bo to pomenilo, da si zavrgel svojo hčerko Rožnati biser in jaz jo bom vrgel v kotel vrelega olja. Pozdravljam te, Huang Čen. Li Tok.«

Huang Čen je sedel z rokami na trebuhu. Globoko je vzdihnil in nato rekel slu:

— Pojdi k svojemu spoštovanemu gospodarju Li Toku in mu odnesi pozdrave nevrednega in prezrtega Huang Čena, ki je manjši od blata na kolesih pogrebnega voza njegovih prednikov. Povej Li Toku, da se mi tu v hribih s pestmi tolčemo po prsih od žalosti za njim. Reci mu, da sem svojo hčerko Rožnati biser poslal v dolino cvetja s tako šibkim spremstvom, ker je zbolela za kugo. A kakšna nesrečna usoda je hotela, da so ravno včeraj, ko je Li Tok rušil in požigal zlati paviljon, moji suličarji ujeli edinega zdravnika na Kitajskem, ki lahko ozdravi kugo. Povej nebeškemu Li Toku, katerega oči so kot rubini na žametu, da sem pripravljen na zamenjavo: naj jutri zvečer pošlje mojo hčerko z dvema sužnjema na severni rob Doline cvetja, tja kjer teče potok. Sužnja naj nosita čeladi polni rubinov, biserov in zlatih taelov. V zamenjavo mu bom, na drugem koncu doline, izročil velikega zdravnika, ki ga Li Tok pozna, da mu bo v pomoč v nesreči!

— Pojdi sedaj v miru in pohiti!

Preplašenemu Li Tokovemu slu ni bilo treba naročila povedati dvakrat.

Naslednjo noč, ko so zvezde trepetale nad Huang Čenovo hišo, je Huang Čen sedel na vrtu pod drevesom, oblečen v obleko, tkano iz zlatih niti. Poleg njega je suženj igral na bombusovo piščalko.

Nenadoma je predenj planil Vang.

— O, Svetlost, — je rekel moje srce poje kot slavec. Izpolnjena je volja mojega gospodarja, katere dih je kakor vetrič med cvetjem. Pred tremi urami smo našli gospodično Rožnati biser v spremstvu štirih sužnjev, ki so nosili čelade, polne zlatih taelov, rubinov in biserov. Na drugem koncu doline smo izročili Li Tokovim sužnjem kletko z zdravnikom.

Huang Čen je dvignil obrvi:

— V redu! — je rekel. — Pošljite mi hčerko.

Rožnati biser je prišla po vrtni poti, obdani s čajevimi grmi.

— O, hčerka moja, — je rekel Huang Čen, ubogljivost otroka je kakor šumenje slapa. Podaril ti bom Li Tokovo krono iz biserov in zapestnico iz velikih rubinov!

Pretekla sta še dva dneva, a tretjega dne je Huang Čen ukazal, naj pride k njemu Ho Sin, ki je bil izvrsten plavalec in se je znal plaziti tiho kot senca.

— Pojdi Ho Sin, — mu je rekel Huang Čen smehljaje, — in se prikradi ponoči v Dolino cvetja. Preplavaj vodo, ki teče na drugi strani Li Tokovega dvorca, in vrzi na vrt pismo, ki ti ga bom dal. Nato naglo beži, kajti gorje ti, če te ujamejo!

Ho Sin se je priklonil.

— Opravljeno bo, Gospodar sveta, čez šest ur bo Li Tok bral pismo mojega gospodarja.

Huang Čen je potegnil iz rokava svoje obleke skrbno zvito pismo. Bilo je napisano z zlatimi črkami in z rdečo barvo, kot je v navadi pri pogrebnih slovesnostih. Pismo se je glasilo:

»O, Li Tok, jaz, Huang Čen, ti pošiljam pozdrave. Odnesi s seboj v cesarstvo Senc poslednji pozdrav Huana Čena. Moja hčerka je odšla v Dolino cvetja iz ubogljivosti do svojega očeta. Vedel sem, da jo bodo tvoji ljudje ugrabili in boš zahteval odkupnino. Ni bila bolna za kugo, o Li Tok! To laž sem ti sporočil zato, da bi jo zamenjal za zdravnika.

Ker vedi — moje srce se trga v žalosti za teboj, o Oče senc, da je bil bolan za kugo — zdravnik. To sem vedel takoj, ko so ga zagledale moje oči.

Pridruži se v miru svojim prednikom, o Li Tok! — Huang Čen.« ■

Huang Čen je zamišljeno spremljal s pogledom Ho Sina, ki se je oddaljeval. Nato je povlekel roke v široke rokave svoje obleke in sanjaril ob zvokih bombusove piščalke in steklenih zvončkov, obešenih na veje kafrinega drevesa.

Nekoč

Nekoč
sem verjel
v čudežno
ptico,
a sem jo moral
kmalu spustiti
iz svojega
spomina.

Zdaj se
opotekam
po labirintu
prebridkih
spoznanj.

Andrej Kokot

Izberite tudi vi!

Knjige za božično darilo

- Johan Falkberget: **V ZNAMENJU KLADIVA,** roman iz življenja rudarjev, dve knjigi 1100 str., ppl. 106 šil.
- Karl Bruckner: **ZLATI FARAON,** roman iz starega Egipta, domovine piramid, 272 str., ilustr., kart. 50 šil.
- Louis Guilloux: **ČRNA KRI,** roman iz Francije ob koncu prve svetovne vojne, 544 str., ppl. 72 šil.
- C. C. Bergius: **DŽINGISKAN,** zgodovinski roman iz življenja enega največjih osvajalcev, 792 str., ppl. 102 šil.
- Rudolf Hagelstange: **IGRAČA BOGOV,** zapiski trojanskega princa, 332 str., kart. 58 šil.
- Hans Habe: **V IMENU HUDIČA,** napeta zgodba iz življenja vohuna, 468 str., pl. 73 šil.
- Fran Milčinski: **ZBRANI SPISI,** delo znanega slovenskega humorističnega pisatelja, dve knjigi 692 str., pl. 44 šil.
- Vicki Baum: **LJUBEZEN IN SMRT NA BALIJU,** roman o življenju na idiličnem otoku, 388 str., polusnje 70 šil.
- Thomas B. Costain: **POSLEDNJA LJUBEZEN,** roman o Napoleonu v pregnanstvu, 432 str., pl. 75 šil.
- Lion Feuchtwanger: **LAŽNI NERON,** roman iz življenja starih Rimljanov, 384 str., ppl. 63 šil.
- Fran S. Finžgar: **LETA MOJEGA POTOVANJA,** pisateljev osebni življenjepis, 440 str., slik. priloge, pl. 72 šil.
- Ernst Glaeser: **BLIŠČ IN BEDA NEMCEV,** roman o povojnih razmerah v Nemčiji, 312 str., pl. 54 šil.
- Frank J. Hardy: **MOČ BREZ SLAVE,** družbeni roman iz sodobne Avstralije, 652 str., pl. 105 šil.
- Oskar Hudales: **KRIŽAR LENART,** zgodovinski roman iz časov križarskih vojn, 568 str., ppl. 73 šil.
- Robert S. de Ropp: **ČE TE KDAJ POZABIM,** roman o padcu Jeruzalema, 380 str., pl. 58 šil.
- Mitja Vošnjak: **ZID NA MEJNI REKI SELAN,** roman iz življenja diplomatov, 336 str., pl. 41 šil.
- Eduard Stucken: **BELI BOGOVI,** roman iz dobe kolonizacije Latinske Amerike, dve knjigi 956 str., ppl. 110 šil.
- Erich M. Remarque: **NEBESA NE POZNAJO IZBRANCEV,** roman iz sveta avtomobilskih dirk, 272 str., ppl. 70 šil.

Posamezne knjige lahko dobite v knjigarni

„Naša knjiga" Celovec, Wulfengasse

A. BANG:

Domiselna teta

Ko je Olaf Torsten po tridnevni odsotnosti stopil v svojo pisarno, je začuden obstal med vrati. Obrnil se je in hotel oditi, toda gospodična Hana ga je zadržala.

— Dobrodošli, gospod Torsten, je rekla z zvonkim glasom.

Olaf je pogledal lepo dekle kot pes mačko.

— Kdo pa ste in kaj delate tu? Kje je gospodična Lina?

— Jaz sem Hana Kreg. Gospodična Lina se je prehladila, pa me je prosila, da jo nadomestim.

Torsten je brez besede sedel za svojo pisalno mizo. Tu je bil zopet presenečen. Svinčniki so bili ošiljeni, namesto zarjavelih peres so bila nova, akti pa lepo zloženi. Najhuje je bilo to, da je bila na mizi vaza z vijolicami.

— Kdo je sem postavil vazo?

— Jaz, je rekla gospodična Hana.

— Nepotrebne neumnosti, je rekel Torsten in se lotil dela.

— Pišite, gospodična, je rekel čez čas.

Svinčnik sekretarke je letel po papirju. Torsten se je čudil: Lina ga danes ni prekinjala in zahtevala, da ji stavke dvakrat ponavlja. Čeprav je bila v službi že trideset let, ni bila dobra stenografka.

— Kaže, da ste se nazadnje naučili stenografijo, gospodična Lina, je rekel Torsten.

Toda ko je videl, da pred njim ne sedi Lina, pač pa njegova nova sekretarka, ki se mu smehlja, se je zmedel.

— Lahko greste, je rekel.

Vtem ko je Hana v sosedni sobi tipkala, je Torsten telefoniral.

Gospodična Lina je bila dalj časa bolna in Hana jo je sijajno nadomeščala.

Torsten je ljubil prirodo, zlasti planine, in ob sobotah je hodil na izlete. Neke lepe sobote je gospodična Hana stopicala z okovanimi čevlji po pisarni.

— Ljubim naravo, zato grem danes na izlet, je rekla veselo gospodu Torstenu, čeprav je ta nič ni vprašal.

Z velikim nezaupanjem je odšel Torsten na postajo. In res, v istem kupeju je sedela tudi Hana. Rekla mu je, da nima družbe in da verjetno ne bo imel nič proti, če se mu pridruži.

Odgovor sicer ni bil ljubezniv, a Hana je bila tega že vajena. Ker je bila odlična alpinistka, je bilo vse v najlepšem redu. Toda Torsten se je vendarle odločil, da prihodnjo soboto odpotuje sam. Gospodične Hane ni bilo, a mu tudi to ni bilo prav. Ko se je pozno ponoči vrnil, se mu je zazdelo, da je stanovanje nekoliko drugačno. Vendar je takoj zaspal. Šele zjutraj je videl, da je stanovanje pospravljeno. Vse se je svetilo, vse je bilo na svojem mestu. Nadrl je služkinjo, toda ta je vse zanikala; rekla je, da ji je poslal neko noro gospodično, ki je ves dan delala, tako da je celo njej presedalo.

Gospod Torsten tega dne ni šel naravnost v pisarno, pač pa se je oglasil pri gospe Lini. Nič ni kazalo, da bi bila bolna, vendar je izjavila, da ne more več v pisarno. Rekla je, da ne more več prenašati starega samca.

Torsten je besnel. Starega? Pri štiridesetih človek še ni star!

Ko je Hana dva dni zatem prišla v pisarno, je bilo njeno mesto zasedeno. Za pisalnim strojem je sedel zmeden mladenič, ki je na vprašanje, kaj počne tu, odgovoril, da ga je zaposlil Torsten.

Gospodična Hana bi bila najraje zakričala od besa. Tedaj se je med vrati pojavil Torsten osebno in jo povabil v svojo sobo. Dejal ji je, da je sicer pametna in pridna, vendar da mu gre na živce večno pospravljanje pisarne; da bi bilo bolje, če bi si poiskala kakega moškega.

— To bom tudi storila, je odvrnila Hana ponosno.

— Ste že izbrali koga?

— Ne, je odgovorila z glasom otroka, ki se pripravlja na jok.

— Tedaj bi se morda odločili za me?

Hanin obraz je zažarel.

— Hočete?

— Da, je rekla Hana. — Tudi teta Lina bo zelo srečna.

— Katera teta?

— Teta Lina, vaša bivša sekretarka. Ona je moja teta. Vselej mi je govorila, da sem jaz prava žena za vas!

Avstrijski dogodki

ARLAND SPET V OSPREDJU ZANIMANJA

Položaj akcijske družbe „Arland Papier- und Zellstoffabriken" s podjetjema Andritz pri Grazu in Rebrca pri Železni Kapli, ki zaposlujeta okoli 1000 delavcev, se je spet zaostril. Po več kot dveletnem postopku poravnave je za danes določena ponovna obravnava. Na tej obravnavi bo verjetno prišlo do odločitve, ali bo predlog o obsegu poravnave sprejet ali pa odbit. Kakor izgleda bo ta predlog prej odbit kot sprejet. Vsekakor ponuja družba poravnavo v manjšem obsegu, kakor jo je ponudila pred dvema leti. Od največjih upnikov, to je od sklada ERP, od socialnega ministrstva in od dežele Koroške, se je prav za prav le sklad ERP izjavil za poravnavo v sedaj ponujenem obsegu. Če poravnava s strani upnikov ne bo sprejeta, je pričakovati, da bo prišlo do konkursa, kar pa bi pomenilo konec Arland AG.

CELOVŠKI KOLEDAR 1968

Magistrat koroškega glavnega mesta Celovec je te dni prebivalstvu mesta razdelil koledar za leto 1968. Koledar, ki vsebuje 88 strani, je po vsebini prilagojen 450 letnici Celovca kot glavnega mesta. Tako daje koledar lep zgodovinski pregled o razvoju mesta vse v današnje dni. V tem pregledu je posebno zanimiv seznam in opis celovških županov od leta 1588, ko je Celovec dobil prvega župana. Sedanji župan Hans Ausserwinkler je po tem seznamu sedaj 92. župan Celovca. Z letom 1588 je Celovec dobil tudi svojo pošto, pred 100 leti pa je dobil svoje gledališče.

500.000 HEKTARJEV KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ ZLOŽENIH

Zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo je v torek v proračunski debati v parlamentu dejal, da sta vprašanje trga s kmetijskimi pridelki in strukturna politika glavni vprašanji njegovega resorja. Kmetijstvo doživlja sedaj proces obsežne preusmeritve, ki sta ga sprožila na eni strani odselitev več stotisoč delavcev iz kmetijstva v industrijo, na drugi pa nazadovanje števila kmetijskih obratov. V tem razvoju je treba enako pospeševati dokup zemljišč za povečanje kmečkih posestev, kakor pa zložitev kmetijskih zemljišč. Minister je s tem v zvezi dejal, da je bilo doslej v Avstriji zloženih 500.000 hektarjev zemljišč, kar odgovarja približno eni osmini kmetijske površine Avstrije.

MAUTNER-MARKHOF ODPUŠČA LJUDI

Industrialec Georg Mautner-Markhof, ki je med drugim tudi lastnik tovarne kvasa in špirita v Limmersachu pri Celovcu, je upravnemu odboru tega podjetja sporočil, da bo predvidoma 30. septembra prihodnjega leta ukinil proizvodnjo v podjetju. Od 120 delavcev, ki jih podjetje zaposluje, bo v tem primeru odpuščenih okoli 70. Že v zadnjih treh mesecih se je zaradi predčasne upokojitve število delavcev zmanjšalo za 20.

V LETU 1968 NADALJNO BREME 2,5 MILIJARDE ŠILINGOV

Kakor smo že poročali, je prihodnjeletni državni proračun povezan z zvišanjem osmih davkov. Osnutek zadevnih zakonov je odbor za finance in proračun parlamenta sprejel z glasovi ÖVP. Zvišanje teh davkov bo povečalo sedanje izdatke prebivalstva za 2,5 milijarde šilingov. Največjo breme prinaša zvišanje prometnega davka na 5,5 odstotka. To breme bo prihodnje leto znašalo 800 milijonov šilingov. Z eno milijardo šilingov pa bo prebivalstvo obremenjeno z zvišanjem izravnalnega davka na uvoženo blago. S tem v zvezi je finančni minister v parlamentu priznal, da bodo ti davki sprožili nove podražitve.

SPET JE IZŠLA

Pavlihova pratika

ki na 192 straneh prinaša bogat izbor zanimivega in predvsem zabavnega branja. Pavlihovo pratiko dobite v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu, Wulfengasse.

Cena samo 10 šil.

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA

I. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.30, 17.00 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Pozdrav — 5.33 Dobro jutro — 6.12 Jutranji ritem — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Lepi glas — 11.30 Roman — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.30 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 16. 12.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Pet minut agrarne politike — 8.20 Jutranja glasba — 9.00 Smeh spada k lepemu vedenju — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Dunajski simfoniki — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Poljska poje — 19.45 Hömbergov kaleidofon — 20.00 Portret Zoltana Kodalyja — 21.00 Človekoljuben morilec, komedija.

Nedelja, 17. 12.: 8.05 Ogledalo tiska — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 14.30 Štirideset dni Muse Dagha, roman — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Znameniti znanstveniki — 17.45 Kako nastanejo knjige — 18.00 Veselo petje, veselo zvenenje — 19.10 Pot skozi advent — 20.00 Glasbeno svetovno gledališče — 21.30 Igralec, pripovedka.

Ponedeljek, 18. 12.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelja glasbe — 16.45 Pfitznerjeve Stare viže — 17.15 Knjiga tedna — 17.30 Aktualnosti s krščanskega sveta — 19.30 Proračunska debata v parlamentu — 20.00 Evropski koncert — 21.30 O tem lahko govorimo.

Torek, 19. 12.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Kratko in jedrnato — 9.00 Za prijatelje glasbe — 16.45 Poljske pesmi — 17.15 Čudežni otrok — 17.30 Znanje časa — 19.30 Proračunska debata — 20.00 Spectrum Austriae — 21.00 Dirigira Robert Stolz.

Sreda, 20. 12.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelja glasbe — 16.45 Balade — 17.15 Lirik Herbert Hinterleitner — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 20.00 Vivaldijeva vokalna glasba — 21.10 Rembrandtovo življenje.

Četrtek, 21. 12.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 16.45 Pesmi in balade — 17.15 Želim biti meščan — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 20.00 Za in proti — 21.00 Dva krat dva je pet — 21.30 Nedeljski pesniki.

Petek, 22. 12.: 6.05 Nihče ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelja glasbe — 16.45 Pesmi Maxa Regerja — 17.15 Pesnik Rudolf Felmayer — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 Fiksna ideja — 21.15 Glasbene šarade.

Regionalni program

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.10, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.45 Kmetijska oddaja — 6.25 Jutranja razmišljanja — 6.50 Jutranja telovadba — 8.10 Gospodarska oddaja — 8.20 Glasba zate — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.10 Objave, pregled sporeda — 13.25 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Po željah — 18.15 Godba na pihala — 18.30 Odmev časa — 18.55 Lahko noč za otroke — 19.00 Šport — 19.57 Pregled sporeda — 23.10 Ogledalo poročil.

PEČI in ŠTEDILNIKI
v največji izbiri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Sobota, 16. 12.: 7.55 Domači vrt — 11.00 Naša lepa domovina — 14.20 Pihalna glasba — 15.00 Človek kot ti in jaz, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Švejk 1967 — 18.00 Za delovno ženo — 18.15 Glasba za delopust — 20.10 V zraku — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 17. 12.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Ukradeni beli slon, pripovedka — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Videralala, slušna igra — 17.05 Novo frizirano — 18.00 Ogledalo koroškega tiska — 18.20 Kulturnopolitične perspektive — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in pojte — 19.00 Nedeljski šport — 19.45 Govori deželni glavar Koroške — 20.10 Stilistične kabaretide — 20.40 Tako si predstavljam ljubezen.

Ponedeljek, 18. 12.: 8.30 Štirideset dni Muse Dagha, roman — 9.30 Koroška včeraj in danes — 13.45 Knjige za božično darilo — 14.00 Ženska oddaja — 15.30 Otroška ura — 17.10 Ni vse pločevina, kar se sveti — 18.15 Koroški visokošolski tedni — 19.30 XY ve vse — 20.10 Voda in steklo — 21.10 Whisky-Times.

Torek, 19. 12.: 9.20 Glasba za razvedrilo — 11.00 Ljudska glasba iz Montafona — 14.00 Knjige za božično darilo — 15.30 Koroška domača obrt — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Mrzla plošča toplo servirana — 18.00 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.10 Koncert vorarlberškega komornega zbora.

Sreda, 20. 12.: 9.30 Poročila o znanosti in umetnosti — 9.45 Dekle, pridi sem — 13.45 Knjige za božično darilo — 15.30 Otroška ura — 17.10 Spirituali — 18.00 Vedra glasba — 20.10 Operetni koncert — 21.00 Za prijatelja gora — 21.15 Družba med svetovi.

Četrtek, 21. 12.: 9.30 Glasba za ples — 14.00 Posebej za vas — 15.30 Klasika in romantika — 15.45 Koroški avtorji — 17.10 Mixed pickles z glasbo — 18.00 Oddaja za delavce — 19.30 XY ve vse — 20.10 Predbožični čas v kmečki hiši — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 22. 12.: 9.30 Turška ljudska glasba — 13.45 Knjige za božično darilo — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 18.00 Kulturni prizma — 20.10 Zveneči prt — 21.00 Operni koncert.

Slovenske oddaje

Sobota, 16. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Slovenske skladbe za violino in koncert.

Nedelja, 17. 12.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 18. 12.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — Kaj nam pravi živinozdravnik — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 19. 12.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Koroški kulturni pregled.

Sreda, 20. 12.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 21. 12.: 14.15 Poročila, objave — Slovenska narodna in zborovska glasba — Jezikovne napake.

Petek, 22. 12.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 16. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Naša slikanica — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.10 Med domačimi orkestralnimi podobami — 12.40 Popevke iz studia 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Naš podlistek — 17.35 Igramo bedi — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Pevka Ivanka Krašovec — 20.00 Revijski in plesni orkester RTV Ljubljana — 20.30 Detektivi na plan, igra — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 17. 12.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Čudna ulica, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Majhen operni koncert — 17.30 Vsemogočno pero, igra — 18.19 Dvorakov Godalni kvartet v G-duru — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 18. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Mladinski pevski festival 67 — 11.15 Cocktail melodij in plesnih zvokov — 12.10 Narodne in druge — 12.40 Pesmi od južnega morja — 14.35 Voščila — 15.40 Pojeta moški zbor DP Bratov Ipavcev in vokalni kvintet Kum iz Radeč — 17.05 Operni recital slavnih solistov — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Orkester Henry Mancini — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra in zbora RTV Zagreb.

Torek, 19. 12.: 8.08 Operna matineja — 9.25 Slovenski narodni plesi — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Scherdtova Simfonija v Es-duru — 12.40 Domači pihalni ansambli — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 15.40 V torek nasvidenje — 17,05 Igra Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Odbleski — 18.45 Svet tehnike — 19.15 Pesmi Latinske Amerike — 20.00 Od premiere do premiere — 21.00 Pesem godal.

Sreda, 20. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Zgodba o smrečici, glasbena pravljica — 11.15 Domači in narodni napevi — 12.10 Miniature iz opusa Lucijana Marije Škerjanca — 12.40 Venček operetnih napevov — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši reproduktivni umetniki igrajo Schumanna — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Plesni orkester RTV Ljubljana — 20.00 Kronanje Popeje, opera.

Četrtek, 21. 12.: 8.08 Iz oper italijanskih skladateljev — 9.25 Narodne iz Vojvodine — 11.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 12.10 Gorenjski slavček, prizor iz opere — 12.40 Ameriški pihalni orkestri — 14.05 Izbrali smo vam — 14.45 Lirika za otroke — 17.05 Četrtkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 V ritmu cha cha — 20.00 Četrtkov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 22. 12.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Ileana Bratuž poje slovenske narodne — 11.15 Lahka glasba vzhodnih dežel — 12.10 Kratke skladbe Sergija Rahmaninova — 12.40 Na kmečki peči — 14.05 Veliki valčki in uverture — 14.35 Voščila — 15.45 Kulturni globus — 17.05 Človek in zdravje — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotih — 19.15 Plesni orkester RTV Ljubljana — 20.00 Zbor Jugoslovanske ljudske armade — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 16. 12.: 16.15 Poročila — 16.20 Dve pravljici — 16.35 Za družino — 17.25 Šah za vse — 17.40 Plesna šola — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nepobaljšljivi, pripovedka — 21.40 Športni dnevnik.

Nedelja, 17. 12.: 15.30 Poročila in športne reportaže — 16.33 Za mladino — 17.05 Svet mladine — 17.30 Za družino — 18.00 Dobri vojak Švejk — 18.30 Veselje z glasbo — 19.00 Čas v sliki in športni pregled — 20.15 Moja gejša, komedija — 22.30 Sedem stvari.

Ponedeljek, 18. 12.: 18.00 Francoščina — 18.30 Naša velika sestra, pripovedka — 19.00 Londonski dnevnik — 19.30 Čas v sliki — 20.15 77-Sunset-Strip — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telešport — 22.35 Posebej za vas.

Torek, 19. 12.: 18.00 Angleščina — 18.30 Nočni kurir javlja — 19.00 Avstrijska podoba — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Horiconti, razgledi — 21.00 Čaj in malo simpatije, televizijska igra.

Sreda, 20. 12.: 11.00 77 Sunset-Strip — 11.45 Telešport — 17.03 Pavliha in zimski šport — 17.30 Tukaj prihaja Petter — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Aktualnosti iz kulture — 19.10 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Drznež, pustolovski film — 22.15 Iz parlamenta.

Četrtek, 21. 12.: 12.00 Kapucinski red — 18.00 Italijanščina — 18.30 Nemščina za Nemce — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Zlati strel, zabavna oddaja — 21.30 Vaš nastop, prosim — 22.35 Kulturni razgovori med vzhodom in zahodom.

Petek, 22. 12.: 11.00 Drznež — 18.00 Francoščina — 18.30 Festival Eline — 19.00 Smučarske nezgode — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem — 21.00 Angel na zemlji, ljudska igra — 22.50 Evropski kontakti.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 16. 12.: 17.00 Dežurna ulica — 17.40 Vsako soboto — 17.55 Obzornik — 18.15 Užaljeni medvedek, mladinska igra — 19.15 Baletna oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.40 Ljubezen, oh ljubezen, humoreska — 21.30 Junaki cirkuške arene — 22.00 Gideon, film.

Nedelja, 17. 12.: 9.30 Narodno zabavna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Ne črno ne belo — 11.30 Junaki cirkuške arene — 12.00 Konferenca — 18.25 Karavana, reportaža — 19.10 Dolgo, vroče poletje, film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Portreti in srečanja.

Ponedeljek, 18. 12.: 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.10 Angleščina — 17.00 Mali svet — 17.25 Risanke — 17.40 Kaj je, kje je — 17.55 Obzornik — 18.15 Vsi so prihajali — 18.45 Kuharski nasveti — 19.15 Športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.40 Drama — 21.40 Glasbena oddaja.

Torek, 19. 12.: 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 Otroški film — 18.15 Razstava v moderni galeriji — 18.50 Svet na zaslonu — 19.30 Obzornik — 20.10 Celovečerni film — 21.40 Kulturna panorama.

Sreda, 20. 12.: 17.05 Lutkovna igra — 17.25 Poljudnoznanstveni film — 17.55 Obzornik — 18.15 Združenje radovednežev — 19.00 20 Milijonov — 20.00 Dnevnik — 20.40 Gledališki quiz — 21.40 Mednarodni jazz festival v Ljubljani.

Četrtek, 21. 12.: 10.35 Angleščina — 17.10 Vijavaja, ringaraja — 17.55 Obzornik — 18.15 Po sledeh napredka — 19.00 Dežurna ulica — 20.00 Dnevnik — 20.30 Aktualni razgovori — 21.40 Othello, opera.

Petek, 22. 12.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Križanka — 17.55 Obzornik — 18.15 Glasbeni magazin — 19.05 Na sedmi stezi — 19.40 Človek in kultura — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film — 22.10 Šlager sezone.

NOVICE IZ SLOVENIJE

V ENEM DNEVU 32.000 GOSTOV IZ AVSTRIJE

Na praznik 8. decembra so na mejnem prehodu Šentilj med Grazem in Mariborom našteli 32.000 avstrijskih potnikov, ki so ta dan in konec tedna izkoristili za izlet v Slovenijo. Zaradi tega je bila v Mariboru Gosposka ulica skoraj neprehodna, trgovine in gostišča so bila napolnjena z avstrijskimi kupci in gosti. Ob povratku proti večeru je nastala na mejnem prehodu Šentilj 2 kilometra dolga kolona osebnih avtomobilov.

»ELAN« IZVAŽA 90 ODST. SVOJIH IZDELKOV

Tovarna športnega orodja »Elan« pri Begunjah se na mednarodnem trgu čedalje bolj uveljavlja. 90 odstotkov svojih izdelkov izvaža na zahtevna zahodna tržišča. Letos je izdelala 160.000 parov smuči, izvozila pa jih je v vrednosti 1,7 milijona dolarjev. S tem je tovarna lansko proizvodnjo in izvoz vidno presegla. Svoje izdelke izvaža v 32 držav. Prihodnje leto računajo, da bodo proizvodnjo in izvoz lahko še naprej povečali. Računajo s proizvodnjo 170.000 parov smuč in z izvozom v vrednosti 2 milijonov dolarjev. Najboljša odjemalca Elanovih smuč sta Amerika in Kanada. Na ti dve državi odpade 35 odstotkov Elanovega izvoza.

VEČJE ZMOGLJIVOSTI NA KRVAVCU

Podjetja Aerodrom Ljubljana — Pula je lani začelo načrtno urejati Tiho dolino na Krvavcu. Zgradili so brunarico s 33 ležišči in 80 sedeži ter vlečnico iz Tihe doline do Njivic z zmogljivostjo 850 smučarjev na uro. Letos z urejanjem Tihe doline nadaljujejo. Do novega leta bodo dogradili dependanso s 27 ležišči, zmogljivost vlečnice pa so povečali na 1000 smučarjev na uro. Zanimanje za Krvavec ni le veliko med slovenskimi prijatelji planin in smučarji, zadnje čase narašča zanimanje za ta alpski turistični center tudi med Avstrijci in Italijani. V prihodnje pa računajo tudi z večjim obiskom belgijskih in nizozemskih turistov.

BLAGINJA ODPRTE MEJE

V novembru je čez 6 mejnih prehodov med Italijo in Jugoslavijo na Koprskem v obeh smereh potovalo nad 3,882.000 potnikov, od tega skoraj dve tretjini s propustnicami. V primerjavi z lanskim novembrom se je s tem število potnikov povečalo za 1,240.000. Od januarja do novembra so na teh prehodih našteli nad 41,732.000 potnikov ali za 11,5 milijona več kot v prvih 11 mesecih minulega leta. Vozil so našteli 12,368.000 ali za 3,570.000 več kot lani.

DRSALNA REVIJA V LJUBLJANI

Od torka naprej gostuje v Ljubljanski tivolski dvorani ameriška drsalna revija »Holiday on Ice«. V reviji sodeluje tudi jugoslovanska državna prvakinja v drsanju, Ljubljančanka Katjuša Derenda, ki nastopa z olimpijsko prvakinjo Sjouke Dijkstro. Ameriška drsalna revija ostane v Ljubljani do 26. decembra. Predstave so danes, v nedeljo, ponedeljek in torek ter v četrtek, nedeljo in ponedeljek ob pol petih popoldne, drugače pa ob pol osmih zvečer.